LIETUVIŲ DIENOS

KUN. ANSAS TRAKIS

1976 M. SAUSIO MĖN.

LITHUANIAN DAYS

JANUARY 1976

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029

Telefonas: 664-2919

1976, sausis Nr. 1 (160)

Eina XXVII metai

January, 1976 No. 1(160)

Volume XXVII

Redaguoja

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina $1.25 Single Copy $1.25

Prenumerata metams $12.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription $12 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription $20.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

Mažoji Lietuva, A Gustaitis 3
Mano dvasine gimtinė, A. Trakis 4
Sausio 15 diena ir Rėzos 200 m. gimimo sukaktis, A. Trakis 6
Nuo Kuršelių kaimo lygumų ligi Dievo Altoriaus Chicagoje, J. Janušaitis 9
Iš spaudos baliaus Chicagoje, J. Janušaitis 11
New Yorko Liet. vyru choras "Perkūnas," S. Karmazinas 12
Melbourno lietuvių kalbos kursai, A. Vingis 12
Skulptorius Dagys—Sukaktuvininkas, A. K. 13
Iš dailininko minčių bloknoto, J. Dagio poezija 13
Gražioji italų filmų žvaigždė, A. Gustaitis 14
Ivykių aprašymai ..... 15 and 16

ENGLISH SECTION

State Department Marks February 16 17
In the House of Representatives 18
A Distinctive Map of Lithuania 19
Lithuanians Make News 20
Letters-Books 21

LEIDĖJO ŽODIS SKAITYTOJAMS

"Lietuvių Dienų" žurnalo leidimo darbas pasunkėjo, kai negalėjome gauti lietuvio raidžių rinkėjo (linotipisto).

Šis LD numeris yra surinktas ne nuosavoje spaustuvėje. Tenka kasdien važinėti 15 mylių kiton spaustuvėn su rankraščiais ir korektūromis, nuvežti savo šviną ir parsivežti surinktus straipsnius. Todėl, mieli skaitytojai, turėkite kantrybės, jei kai kuriuos LD numerius gausite pavėluotai.

Iki šiol LD spausdinome ir dar tebespausdiname vadinamu "letterpress", nuo švininių raidžių ir metalinių klišių. Tai jau pasenęs spausdinimo būdas. Dabar yra išvystytas fotografinis raidžių rinkimas ir fotografinis spausdinimo būdas (ofsetu vadinamas). Tai nėra nė kiek pigesnis spausdinimo būdas, tik lengvesnis, nereikia turėti reikalų su karštu ir sunkiu švinu. Straipsnius gali surinkti ir moterys, nes fotografinės moderniškos rinkimo mašinos operuojamos kaip rašomoji mašinėlė.

Mes esame priversti perorganizuoti savo spaustuvę, įsigyjant naujas mašinas. Pirmiausia teks įsigyti "Comp/Set 500" ar kitą panašią fotografinę raidžių rinkimo mašiną, kuri kainuoja $10,000.00. Vėliau reikės ir kitų litografinių spausdinimo priemonių.

LD neduoda mums pelno. Dirbame be atlyginimo ir dar pridedame savų pinigų. Nemanome, kad ir ateityje jos bus pelningos, nes vieno numerio atspausdinimas kainuoja virš pusantro tūkstančio dolerių.

Todėl nutarėme steigti naujų mašinų įsigijimo fondą. Visos šiais metais gautos iš skaitytojų aukos bus skiriamos naujų mašinų fondui. Tikimės, kad skaitytojai tą reikalą supras ir mus parems.

A. Skirius,
LD leidėjas

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

God and Country is the evident guiding principle of outstanding Lithuanian leaders. Thus when a dignitary of the leading Catholic faith stands out as a zealous patriot too, this is no more being regarded as something unusual.

In this issue glimpses are taken at representatives of other denominations, the Evangelists, Lutherans, who also prove to be dedicated both to their faith and their Lithuanian people, even though their historic pathway has differed fro mthat of the Lithuanians proper.

A vivid example should be Rev. Ansas Trakis , born in Klaipeda, one of a family of 13, whose 50 years of studies, pastorization and activities cover Lithuania Minor and Proper, as well as the Old World and the new one.

They also include a sharing of the travesties and wanderings with his Lithuanian countrymen of the WW II exodus generation, in banishment or in exile.

Ansas Trakis was born in Kurseliai on June 2, 1912. After local schooling he entered the Vytautas the Great gymnasium in Klaipeda. Graduating, he continued his studies at the Kaunas University (1934-1936) and subsequently in Basel and Zurich. Returning to Lithuania he was ordained in Taurage the same year (1940). War events soon saw him serving the inmates of concentration camps—in Klaipeda, then throughout Poland. Back in Lithuania in 1943 he again had to flee the second onslaught of the Soviets. From Germany he was able later to help hundreds of refugees from being deported to their occupied homelands. He settled in Chicago (1951), as energetic pastor of the TEVISKE (Homeland) parish, with its schools, choruses and other activities.

Rev. Trakis continues to reach out to his countrymen from the Pacific and back, in conferences, to Europe. —A.A.M.

BACK COVER / ANTRASIS VIRŠELIS

MAŽOSIOS LIETUVOS VAIZDAS KURŠIŲ NERINGA

One of the lures of the coastline of Lithuania Minor is the Kuršių Neringa (Courish Spit), an arching peninsula of sandy dunes that runs up to Klaipėda and shelters the Kuršių Lagoon.

Simu Kudirka š. m. sausio 31 d. Detroite. Iš JAV prezidento Gerald Ford susitikimo su Audienciją suorganizavo LB Tarybos prezidiumas, talkininkaujant Algiui Zapareckui.

Nuotraukoje: JAV prez. Gerald Ford, Simas Kudirka; šalia stovi A. Zapareckas.

Foto J. Urbonas

President Gerald Ford granted an audience to Simas Kudirka in Detroit on Jan. 31, through the intervention of the Lithuanian American Community Council and its representative Algis Zapareckas (background).

MAŽOJI LIETUVA

Prisimenate žodžius, skambėjusius iš didžiojo Lietuvos kaimyno:

"Nėra pasaulyje galybės, įstengsiančios atstumti Didžiąją Vokietiją iš Prūsijos!"

Gražbyliškai "pranašiški" grąsinimai palydimi orkestrų maršais, kaukiančios minios griausmais.

Ir visiškam pribaigimui: "Per septynius šimtmečius Prūsijoje lietas vokiškas kraujas ne tam, kad būtų nuplautas Nemuno vandens. Prūsija tapo tvirtoji Vokietijos dalis, kurioje generacijų generacijomis vokiškas genijus augo ir tvirtėjo pasaulio taikos labui!" Auditorijos šauksmams nėra ribų, dreba sienos, kaukimai iki žemės gelmių ir padangių.

Tuo tarpu atkaklieji senprūsiai ir lietuviai tvirtino:

"Nėra pasaulyje galybės, įstengiančios tautos dalį okupuoti nesibaigiančiai. Ilgametė okupacija neįteisina pavergėjo. Vokietija turės pasitraukti iš lietuviškos Prūsijos, ir tos žemės turės priklausyti lietuvių tautai."

Kaip buvo mūsų sakyta, taip ir įvyko: Tvirtoji, galingoji Vokietija sugniužo, prarado lietuviškas prūsų žemes. Antrasis Pasaulinis karas pakirto Vokietijos grobuoniškas gaires. Ji pasitraukė iš mums turinčių priklausyti prūsų (senprūsių) žemių.

Kodėl tada, senprūsių žemes, nuo Nemuno iki Vyslos, neatgavo lietuvių tauta? Kodėl tas žemes padalino Sovietų Rusija, nei kiek neprieštaraujant JAV-ėms, Anglijai, Prancūzijai? Kodėl šiaurinę Prūsijos dalį "laikinai" okupavo rusai, o pietinę dalį lenkai?

Tais klausimais ne kartą rašyta. Trumpai galima taip pasakyti: Lietuvių tauta nebuvo pakankami vieninga nei deramai ryžtingą prisijungimui atgautus prūsų žemių. Nei okupuotoje Lietuvoje gyvenantieji, nei užsieniuose, ypatingai JAV-se, įsikūrusieji. Nedarytas reikalingas spaudimas į valdančias jėgas.

Vėlgi eina gandai, esą sovietai du kart siūlę lietuviams prisijungti šiaurinę Prūsijos dalį, imtinai su Tvankste (Karaliaučiumi), bet tie pabijoję. Esą, pirmą kartą, tuoj po karo, dėl nepaprastai sunaikinto prūsų krašto, kurio atstatymui neturėję pajėgų; antrą kartą nenorėdami gauti kelius šimtus tūkstančių rusų kolonistų, tenai įkurdintų.

Manau, abu motyvai yra visiškai silpni, neatlaiką jokios kritikos. Greičiausiai pačių rusų paleisti lietuvių mulkinimui. Ir štai kodėl: karo metu kraštai dažnai būna baisiai sunaikinami, ir savų žemių atsižadėjimas priešo labui neįtikėtinas; taip padlaižiauti galėtų tik be jokios lietuviškos tautinės savigarbos asmenys, visiškai nepažįstą lietuvių tautos istorijos, ar apliaupėliški komunistai, seka gautus partijos nurodymus O vėliau, po eilės metų, bijotis kelių šimtų tūkstančių rusų kolonistų šiaurinėje Prūsijos dalyje—vėl tėra raganiška pasakaitė. Okupantas randa priemonių atvežti savo kolonistus tūkstančiais, nori ar nenori. Jie taip pat randa priemonių išvežti tūkstančius vietinių gyventojų, nori ar nenori. Bandymas gyvent be mažumų, ypač esant okupuotam, yra neįgyvendinama utopija.

Vieną kartą lietuviams įsisėdus senprūsų (prūsų) žemėse, tegul pirmuoju šuoliu tik šiaurinėje Prūsijos dalyje įskaitant

Nukelta į 22 psl.

Kun. Anso Trakio gimtinė Kuršeliuose.

The house in Kurseliai, near the Baltic Coast, where Ansas Trakis was born

MANO DVASINĖ GIMTINĖ

Buvau pakrikštytas Kretingalės bažnyčioje. Šioji parapija didžiavosi jos žymiuoju vargonininku-mokytoju FRIDRIKU KELKIU, kuris redagavo ir išleido pirmą lietuvišką laikraštį, pavadintą "Nusidavimai Apie Ewangelijos Praplatinimą Tarp Žydų ir Pagonų," 1832 metais. Eiliavo jis giesmes ir pasaulietinius kūrinius apie lietuvių senovę—"Lietuvininkai," apie "Wierną Kretingos Žmogų," kuris ginasi nuo svetimtautinės įtakos ir stengiasi apginti Kretingalės gerus papročius ir peikia mokytojus, kurie nebeina su žmonėmis iš vieno. Buvo Žodžio Sakytojas, lankydamas lietuvininkų namus ir laikydamas ten "Susirinkimus." Jo įtakoje užaugo mano senelis ANSAS BALTRYS Letukuose. Ilgus metus jis buvo Kretingalės parapijos Tarybos pirmininkas, ir jis pats tapo Žodžio sakytojas ir laikė susirinkimus Kretingalės parapijoje bei visoje Prūsų Lietuvoje. Buvo net Dievo žodžio sakytojų ir Surinkimo vadovas. Jo sakytojavimo paveikti, tikėjo, kad "velnio apsėstuosius"-psychinius ligonius jis gydąs. Kai kurie ligonys atvežti pas sakytoją Ansą Baltrį, po kelių dienų pasveikę. Ansas Baltrys užsiėmė ir knygos vertimu ir vieną išleido lietuvių kalba. Didelė pagelbininkė buvo jo žmona Barbė gimusi Einaraitė, mano senelė. Jos brolis *Adomas Einaras*, vyresnysis mokytojas Klaipėdoje, buvo nuolatinis svečias. Adomas Einaras paveiktas švogerio Anso Baltrio, ne tik įsijungė į sakytojus, liaudies pamokslininkų eiles, bet ir į lietuvių spaudos darbą Adomas Einaras ne tik parašė ir išlei? do religiniai tautinę knygą—"Paslūžykite kits kitam," bet redagavo ir leido iš prof. Kuršaičio Fridriko atpirktą laikraštį — "Naujasis Keleivis," veliau "Keleivis," 1880-1886. Šiuo laikraščiu jis siekė patarnauti visai lietuvių tautai. Jis įtraukia ir DR. JONĄ BASANAVIČIŲ į jo laikraščio rašytojus, kurio straipsniai buvo jau spausdinami lotyniškomis raidėmis. Tačiau, veikiausiai tikybiniais sumetimais, Adomas Einaras pataria Dr. J. Basanavičiui steigti naują laikraštį, kad dar geriau patarnavus visai Lietuvai. Mat, A. Einoras kaip ir jo švogeris A. Baltrys tautiškumą išvedė iš Dievo žodžio, iš tikybinio įsitikinimo. Todėl ir dėl A. Einaro paveikimo buvo pradėta leisti "Aušra," Dr. J. Basanavičiaus redaguojama, o tikybiniai tautinė samprata liko gyva A. Einaro ir jo švogerio Anso Baltrio namuose. Toje dvasioje augo ir Baltrio vaikai. Besilankantis primūnas "Evangelijos praplatintojas"—kun. Didlaukis Baltrių namuose ieškojo kandidatų pasiuntinystei, ypač Indijai, kad pagonys būtų apšviesti Evangelijos šviesa. Jauniausias sūnus Ansas Baltrys pradėjo mokytis pas kun J. Pipirą Klaipėdoje, tvėrėsi spaudos darbo. Jis persikėlė į lietuvių židinį Tilžę, susidraugavo su vietos lietuviais veikėjais ir redagavo lietuvių laikraščius. Tik vėliau, jau tėvui mirus, jis sugrįžo į Klaipėdą ir tapo Dievo žodžio sakytoju ir tautiniu veikėju kartu su savo "patele" Marija Naujokaite, kilusia iš Kaukėnų. Ten dažnai lankėsi dr. Vydūnas, giminaitis ADOMAS BRAKAS ir kiti. (Naciams užėmus Klaipėdos kraštą, buvo nacių ištremtas į Kretingą, kur kunigavo ir vėliau buvo išrinktas visos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios senjoru-vyskupu.) Vyresnioji duktė URTĖ Baltrytė ištekėjo už pasiuntinio kun. KRISTUPO LOKIO, kuris apie 30 metų veikė Indijoje ir dar šiandien jis indų prisimenamas ar vadinamas jų Bažnyčios "tėvu," o grįždamas metams atostogų tėviškėn, suorganizavo lietuvių kulturinę organizaciją "Sandorą" ir palaimintai reiškėsi lietuvininkų tarpe.

O duktė TRUDĖ, atsiveždama didelį dvasinį kraitį, ištekėjo už MIKO TRAKIO, mano tėvelio, Kuršeliuse, kur Trakiai gyveno kartu kartas vis didėjančiame 53 ha. ūkyje, iš Trakių, Baičių ir Macaičių ūkių. Ir čia mano tėvelis tampa Dievo žodžio sakytoju: šalia ūkininkavimo jis keliauja po visą Prūsų Lietuvą ir Žemaitiją, laikydamas susirinkimus. Tačiau namai neapleidžiami. Tėvas lieka įstatymu, o motina evangelija-meile. Namų centre yra stalo bendrystė. Rytais, pietumis ir vakarais kasdien susiburia visa šeima prie stalo net tik valgiui, bet maldai, giesmei-dvasiniam penui. Prie šimtmetinio ažuolinio didelio stalo galo sėdėjo vis Tėvas ir Motina. Tėvo dešinėje vyriausias sūnus Mikas, sekantis pagal amžių, Jonis, jei bernas buvo senesnis, tai jis net sūnaus vietoje, tad sekantis "vyras"—sūnus Martynas, galiausiai kerdukas. O antrame gale sėdėjo dukros ir samdytinės.

Motinos kairėje sėdėjo jauniausias. Apie 14 asmenų sėdėdavome prie stalo. Giedodavome susėdę, maldai atsiklaupdavome, o "stalo maldai" atsistodavome. O tai visa ne iš prievartos. Stalo dalyviams buvo palikta laisvė: nori dalyvauk "prie knygų,"jei nenori—nedalyvauk. Palikta apsispręsti pačiam. Beveik visada dalyvaudavo visi. Tik vaikams buvo prievolė, suaugusieji turėjo žinoti, ką jie daro. Namų antrame gale buvo didelis kambarys (estuba), kur visą laiką baltai dengtas stalas su ant jo sudėtomis knygomis laukė ne tik šeimos bet ir kaimynų "susirinkimui," kuriuos atlaikydavo Dievo žodžio

Kun. A. Trakio šeima: iš kairės — sūnus Martynas,, kun. A. Trakis, žmona Adelė.

Rev. A. Trakis with his wife, Adele, and son, Martynas.

sakytojai-svečiai šeštadienio vakarais ir sekmadienio rytais, dažnai ir sekmadieniais po pietų. Vien pamaldų bažnyčioje nepakakdavo, todėl gana dažnai sakytojai net iš užnemunio atvykdavo pas mus ir pas kaimynus laikyti minėtų surinkimų. Sakytojai, kilę iš liaudies, sugebėdavo į liaudį kalbėti—iš širdies į širdį, o giedamos "savo balsu"—liaudies gaida giesmės tiesiog verdavo širdį. Nor tokios pamaldos užsitęsdavo ir virš 2 valandų, tačiau susirinkdavo seni ir jauni, su džiaugsmu. Būdavo net netoli 100 dalyvių. Jei jie netilpdavo vyriausiame kambaryje, tai buvo vietos ir prieškambariuose, o vasaros metu net lauke, kuomet atvykdavo pasiuntiniai. Pasiuntinys Kristupas Lokys, mano dėdė buvo visų laukiamas, nes jis sugebėjo paprasai bet meiliai kalbėti į lietuvininkus. Prie to prisidėdavo ir jo žmona, mano teta Urtė, kuri net kūrė eilėraščius, nors pagal M. Biržišką tie buvę silpnoki. Tačiau, ypač mes vaikai laukėme Lokių. Ne tik mūsų namai, bet ir kaimynai nustebo pamatę jau tąsyk pas mus "juodiką," kurį buvo Lokiai atsivežę iš Indijos. Tuo buvo ugdoma meilė ne tik savo tautai, bet ir kitoms tautoms-rasėms mūsų namuose. Jam mirus, jo ir aukštesnę vietą užėmė toje pasiuntinystėje Gosnerio misijos inspektorius, vėliau direktorius jo sūnus KUN. ANSAS LOKYS, žinomas net tik Indijoje bet ir visoje Vokietijoje. Nors jis išaugintas Vokietijoje, tačiau jis atsižymėjo pasaulinėje ekumeninėje veikloje, o savo kilmės neišsižadėjo net prieš nacių užėmimą Klaipėdos krašto. Atvykęs į Klaipėdą, kalbėjo miniai, kad iš Hitlerio nieko nelauktų, o mylėtų savo tėvų dvasinį lobį, nors jam teko dėl tos laikysenos ir kacete astidurti.

Nenuostabu, kad Ansas Lokys, II karui užsibaigus, buvo Berlino universiteto pakeltas į teologijos garbės daktarus. Kuršeliuose lankėsi dažnai ir pusbrolis Povilas Lokys, teisininkas, kun. Martynas Lokys, pusseserė Rūta Lokytė buvusi banko tarnautoja ir lietuvių veikėja, Martyno Jankaus gerbėja, na ir Gertruda Lokytė, ištekėjusi už ypatingo vokiečio Dr. Johannes Schoenfeld'o, kuris buvo Ekumeninės Tarybos direktorius, atstovaudamas Vokietijos evangelikus, o man studijuojant Šveicarijoje, atostogas praleisdavau pas Šenfeldus Ženevoje. Dr. Schoenfeldo paslauga galėjau dalyvauti įvairiuose tarptautiniuose suvažiavimuose, ypač stebėtoju Tautų Sąjungos posėdžiuose. Dr. Schoenfeldas, mokėdamas labai gerai prancūzų ir anglų kalbas, turėjo glaudžius ryšius su įvairių tautų atstovais. Ilgus metus buvęs minėtos Tarybos direktorius, įėjo savo vardu ne tik į pasaulio Bažnyčių-ekumeninio sąjūdžio istoriją, bet ir į Vokietijos istoriją. Iš artimų pokalbių mano tėviškėje ir jo namuose Ženevoje patyriau jį esant nuoširdų krikščionį, kuriam Hitleris kaip ir jo švogeriui Ansui Lokiui, kaip ir mano pusseserei Gertrudai Lokytei-Schoenfeld taip ir mano namams buvo pabaisa—Vokietijai ir nelaimė visai Europai. Bet aš net nepagalvojau, kad jis pataps Vokietijos užsienio reikalų ministru. Tik II karui užsibaigus, skaičiau laikraštyje "Die Neue Welt" pirmame puslapyje didelėmis raidėmis paskelbtą :"DR. JOHANNES SCHOENFELD AUSSENMINISTER." Pasirodo, kad Vokietijos pogrindžio kabinete, kurio tikslas buvo pašalinti Hitlerį, kol dar sovietai neperžengė sienos, kad išgelbėjus Vokietiją ir kitas Europos valstybes iš bolševikų okupacijos-maro, buvo Dr. Schoenfeld. Apie tai jau parašyta istorijos lapuose, kaip Dr. H. Schoenfeld stengėsi jo turėtus ryšius su Britanija, Amerika, Švedija . . išnaudoti. Vokietijos pogrindis mėgino Hitlerį pašalinti jo karo būstinėje, bet, deja, tik Hitlerio ranką sužeidė, bet nepašalino, o turėjo žūti visas kabinetas, išskyrus užsienio reikalų ministerį Dr. Schoenfeldą, nes jis gyveno Ženevoje. Žinoma, nebūtų šioji akcija išgelbėjusi kare žuvusiųjų, jų tarpe mano jauniausio brolio Jurgio, kuris nuo pat savo kūdikystės buvo išauklėtas priešintis prieš svetimos tautos iškrypėlius, kurie žemino mūsų kalbą ir ta kalba kalbantį, tuo labiau prieš nacius ir jų vadą Hitlerį, Jurgis buvo priverstas kaip ir jo draugai už savo *priešą* kovoti ir žūti. Bet gal mano sesuo Barbė Kalvelienė ir kiti tūkstančiai tautiečių bei kitataučių nebūtų buvę išvežti Sibiran ir nebūtų ten turėję žūti, o gal ne tik Rytprūsiai, Lietuva, Latvija, Estija ir Suomija nebūtų patekę po žiauriausiojo jungu-bolševikais. Nors Dr. Johannes ir Gertrudos Lokytės-Schoenfeldų žygis nepasisekė, bet buvo mėginta gelbėti iš tos Hitlerio pražūties, kaip tai tvirtino mano tėvas paskutinį vakarą prieš savo mirtį prie ankščiau minėto šeimos stalo, jau 1935 metais: "Hitleris pražudys mus." Tą pakartotinai tvirtino mano dėdė Ansas Baltrys. Tą pagaliau skelbė ir mano antros parapijos klebonas kun. Tenikaitis Plikiuose, kur aš buvo įžegnotas. Tą patyrė tūkstančiai ir net milijonai, kad tokie žiaurūs diktatoriai kaip Stalinas ir Hitleris tautas pavergia ir pražudo. Tad esu labai dėkingas kad turėjau ir tebeturiu dvasinę gimtinę, kuri kėlė ir stiprino žmogų, ir jo tautą žygiuojančią į laisvę. Jei paviršutiniai žiūrint ir ne visada buvo šis tėviškės kelias sekmingas, tačiau jis buvo teisingas. Todėl ir tremtyje tenka gyventi bei kovoti gimtinės šviesiuoju keliu, kuris veda į laisvą tėviškę ir tėvynę Lietuvą.

—*Ansas Trakis*

P. Daužvardis, Lietuvos gen. konsulas, taria sveikinimo žodį kun. A. Trakio 25 metų kunigystės sukakties iškilmėse. Už garbės stalo, iš kairės: Dr. M. Anysas, jubiliatas — A. Trakis, kun. Kostas Burbulys, L. Ev. Ref. Bažnyčios superintendentas kun. Stasys Neimanas ir kt. 1965 m. "Tėviškės" bažnyčios salėje. Dešinėje — Karina Srugytė, Zelma Juškėnienė, Rūta Naujokienė.

Rev. A. Trakis is commemorating his 25 years of priesthood in Chicago. The speaker is Lithuanian Consul-General there, the late P. Dauzvardis.

Kun. Ansas Trakis lanko savo motiną jos 90 metų sukakties proga Chicagoje.

Rev. A. Trakis visiting his mother, Trude, in Chicago on her 90th birthday.

Klaipėdos mažlietuvių šventė 1933 m. Viktorijos viešbutyje. Iš kairės I eilėje: Ansas Baltrys, M. Šlaža, J. Stiklorius, M. Krukis, prof. dr. Gaigalaitis, gubern. Merkys, Vydūnas, M. Jankus ir kt. (Pačiame salės gale Vyt. Didž. gimnazijos mokinys A. Trakis.)

Celebrating the return of Klaipeda to Lithuania Proper (1923-1933), government officials and leaders of Lithuania Minor, with youth attending. (Ansas Trakis, a scholar then at the Vytautas the Great Gymnasium in Klaipeda).

SAUSIO 15 DIENA IR RĖZOS 200 M. GIMIMO SUKAKTIS

(Nuo Karvaičių iki Washingtono)

(Kun. Anso Trakio sutrumpinta paskaita skaityta Los Angeles, California 1976 m. sausio mėn., 18 d.)

Tebūna leista man pradėti su savo pergyvenimais šios istorinės dienos tuometinėjė tėviškėje.

Šimkų pradžios mokykloje

Tą dieną buvome Šimkų pradžios mokykloje, apie 12 klm. nuo Klaipėdos, prie plento. Pro langą matėme žygiuojančius karius plentu link Klaipėdos. "Kas tie kareiviai, kur jie žygiuoja?" paklausė mokytojo I karo invalido-vokiečio Stachel vienas mokinys. Neatsimenu, ką jis sakė, tik aiškiai kaip šiandien atsimenu visų vaikų-mokinių vieningą bei spontanišką reakciją: "Mes dabar tik lietuviškai kalbėsime ir mokinsimės!" Buvome opie 50 mokinių, bet čia nebuvo nei vieno, kuris būtų nereiškęs pagarbos šiems žygiuojantiems Lietuvos kareiviams.

Tokia mokinių patriotiška laikysena negimė šioje mokykloje, bet buvo jau užgimusi jų tėvų namuose. Resistencija prieš tėvų kalbos žeminimą ir tuo pačiu prieš ta kalba kalbantį lietuvį—tėvų kilmę buvo įdiegta jau šimtmečiais.

Mano tėviškė Kretingalė-Klaipėda buvo apdovanota lietuviais veikėjais ir spaudos darbuotojais, kurių įtaka sausio 15 dieną, 1923 metais tebebuvo gyva. Buvo mums visiems žinoma, kad net ginklu kretingališkiai įsijungė į sukilėlių eiles, kad nusikratytų prancūzų ir pasipriešintų lenkų kėslams užimti mūsų kraštą, jau ir pradžios mokykloje skelbiamą "Litauen"—Lietuva, kurios neva sostinė buvo Gumbinė. Todėl susijungimas į vieną Lietuvą su sostine Vilnius buvo įgimtas ilgesys.

Pirmoji lietuvių šventė Klaipėdoje

Paryškinti nuotaiką, panaudosiu pora pavyzdžių po sausio 15 dienos.

Kuomet Klaipėdoje buvo rengiama pirmoji lietuvių šventė, tuomet kaimo jaunimas ir senimas pakilusia dvasia išvyko į Klaipėdą vežimais-karietomis ir ant žirgų. Mergaitės tautiniais rūbais. Tai atsimenu labai gerai, nes aš buvau priverstas pasilikti karvių-avių ganyti, kadangi ir piemuo buvo visa palikęs ir išbėgęs į lietuvių šventę. Jaučiaus tikrai nuskriaustas.

"*Ale, Žyle, juk tavo tėvai lietuvininkai!*"

Kitas pavyzdys, kaip gyvas buvo lietuviškumo reikalas mano tėviškėje, kuomet ėjau prisirašyti '!prie kunigo"—pirmos komunijos pamokoms-konfirmacijai Plikiuose, tuomet įvyko kas tai nepaprasto. Plikių malūninko sūnus Vilius Žylė nei iš to nei iš šio Plikių klebonui kun. Žemaitaičiui pareiškė, kad jis norįs vokiečių kalba lankyti konfirmantų pamokas. Tai mus visus tiesiog pritrenkė, tuo labiau, kuomet kun. Žemaitaitis lyg perkūnas trenkė į šį jaunuolį, savo galingu balsu: '!Ale, Žyle, juk tavo tėvai lietuvininkai, ar nori savo tėvų garbę paniekinti ir svetima, o ne tėvų kalba su Dievu kalbėti!"

Tikrai, tai buvo mus negirdėtas dalykas, tuo labiau, kad nelietuvių kaip ir nebuvo nei Kretingalės, nei Plikių parapijose, o Klaipėdoje visi žemininkai rinkosi Lietuvininkų bažnyčioje jau šimtmečiais. "Savo tėvą ir motiną gerbti (garbinti) juk tai DIEVO prisakymas, kuris buvo ne tik išmoktas, bet giliai, giliai sielon įdiegtas, kuris šimtmečiais kėlė netik tėvų bet ir visos tėvynės ir tautos garbę.

Šiandien Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugija Čikagoje sausio 15 dienos minėjimo metu pristato Henriko Tomo-Tamašausko knygą: "LIETUVIŠKASIS PAMARYS"/Pakalnės-Lankos ir Labgavos apskritys su jų vietovardžiais ir Šematiniu žemėlapiu, išleistu Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos. Tai Mažosios Lietuvos bičiulis, kuris jau studentavimo laikais lankėsi pakartotinai Prūsų Lietuvoje ir džiaugėsi jos lietuviškumu. Pasinaudodamas pokarine spauda, surinko ir atkūrė kaimų, bažnytkaimių, miestų praeitį ir dabartį, išreikšdamas didelę pagarbą pajūrio lietuviui, kuris kovojo šimtmečiais dėl savo lietuviško būvio. Tuo įprasmindamas sausio 15 dieną. Tuo labiau, kad įvadą šiai knygai dar suspėjo parašyti žinomas mums prūsų lietuvis istorikas Martynas Nauburas. Mecenatas Jonas Krikščūnas savo pinigine auka įgalino leidėjus šią knygą išleisti (Vincas Žemaitis).

Šioji knyga įsijungia į šių metų sausio 15 dienos minėjimą Prūsų Lietuvos iškėlimu, kuris siekia net "vokiečių" ordino nuginklavimą ir naują dvasinį apsiginklavimą. Kuomet vokiečiai Martynas Liuteris, Philipas Melanchtonas savo įsitikinimais ne tik žodžiu, bet ir savo vai-

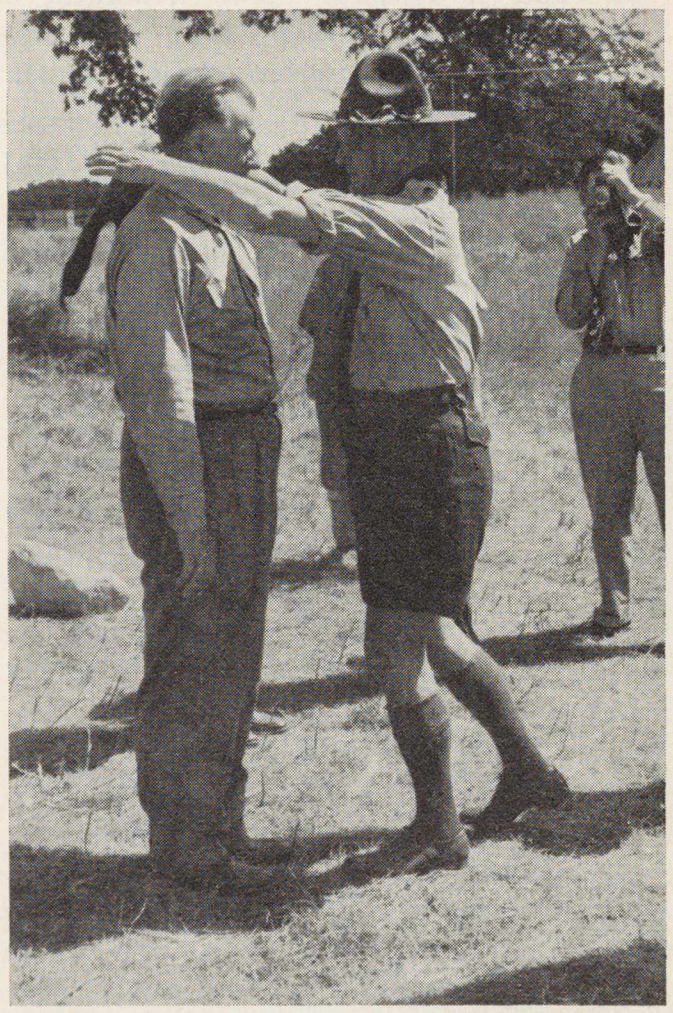

V. skautininkas St. Kairys užriša skautininko kaklaryšį kun. A. Trakiui. Dabar kun. T. jau vyr. skautininkas ir apdovanotas Lelijos ir Geležinio Vilko ordinais.

Rev. A. Trakis receiving a Scouthood insignia from the Lithuanian Scouts.

kais norėjo lietuvių tautą pamylėti, išreikšti lietuvių tautai meilę, steigdami su kunigaikščio Albrechto tarpininkavimu jai universitetą Karaliaučiuje, Prūsų Lietuvoje, ir vyr. katedros vedėju skirdami tik Lituaną-lietuvį Dr. Stanislovą Svetkų Repolionį, o vėliau Abraomą Kulvietą, kurio pasėkoj išaugo pirmosios lietuvių knygos autorius Martynas Mažvydas, Velentas pirmojo lietuvių giesmyno leidėjas, Bretkūnas pirmas Šv. Rašto vertėjas, Danielius Kleinas, pirmosios lietuvių kalbos-gramatikos autorius, K. Donelaitis pirmos lietuvių poezijos kūrėjas ir visa eilė mokslininkų, nusipelnusių lietuvių tautai. Tame Albertinos universitete dvasiniai gimė ir LIUDVIKAS GEDIMINAS MARTYNAS RĖZA, kurio gimtadienį Karvaičiuose prieš 200 metų atšventėme sausio 9 dieną. Todėl šioji jubiliejinė sukaktis tiesiog verčia mus minėti sausio 15 dienos įvykį Rėzos sukakties šviesoje ir tiesoje.

Pavergtieji tautiečiai jam pastatė paminklą netoli Pervelkos ant kalnelio, kad per vis žaliuojančias pušis jis savo veidu atsikreiptų į smėliu užpustytą tėviškę-gimtinę Karvaičius. Išleido 3 tomus jo raštų . . . Tai mes norime bent trumpai savo veidus atkreipt į jį patį. Mums laisviesiems tautiečiams tektų dar plačiau ir giliau prof. Rėzą įvertinti ne tik teologiniu, filosofiniu, bet kalbiniu bei literatūros atžvilgiu, ypač tautiniu požiūriu, prisimenant jo pastangas dėl mūsų tautos garbės ir laisvės. Čia tik trumpai noriu iškelti, kas mus įpareigoja, minint jo gimtadienį ir sausio 15 dienos įvykį.

Šiandien, jau po II Vatikano susirinkimo, visa krikščionija kviečiama prie "Šaltinio." J. Skvereckas jau buvo visą Šv. Raštą išvertęs į lietuvių kalbą, o man iškėlus pavergtųjų klausimą krikščionių susirinkime Evian, Prancūzijoje, 1970 metais, Maskvos atstovo buvo užtikrinta viešai, kad pavergtieji lietuviai patys išvers ir išleis Šv. Raštą kad nereikėtų siųsti iš užsienio. Berods, už poros metų išvertė iš originalų su komentarais Naująjį Testamentą ir baigia versti Senąjį Testamentą, bet sunku jį gauti. Turime ir evangelikų naują vertimą, o S. T. baigiamas versti tremtyje. Šiandien gal ir nebėra visiškas Šv. Rašto trūkumas, bet turime grįžti į laikus, kada nebuvo nei Žodžio nei Rašto." Šv. Rašto atžvilgiu Liudvikas G. M. Rėza sekė Karaliaučiaus universiteto kūrėjus ir jų auklėtinius Bretkūną, Joną Rėzą, Kvantą, suorganizuodamas Šv. Rašto vertėjų kolegiją ir jam vadovaujant, išvertė pirmą kartą Šv. Raštą iš originalių tekstų, ankščiau tik iš vokiečių kalbos, ir išleido, o su mažomis pataisomis sekė net 20 laidų, kas ir paliūdija, koks lietuviškas kraštas buvo Prūsų Lietuva. Būtų per platu kalbėti, kokią reikšmę turėjo pats Šv. Raštas lietuvių kalba, kokią vertę šis vertimas turėjo lietuvių kalbos mokslui ir lietuviui jo kovoje dėl savo tautos . . .

J. Kajeckas, Lietuvos Atstovas Washingtone, aplanko susikūrusią "Tėviškės" Lietuvių Ev. Liuteronų parapiją, jos nuosavoje bažnyčioje, Chicago, Ill. 1961 m.

Priekyje — iš kairės: garb. svečias, parapijos kleb. A. Trakis, kun. A. Dumpys, mok. I. Laisvėnaitė, kun. Dilys ir kt. jaunimo suvažiavimo dalyviai.

Mr. Joseph Kajeckas, the Charge d'Affaires of Lithuania in Washington, visits the newly instituted "Teviske" parish of Lithuanian Lutheran Evangelists in Chicago (1961).

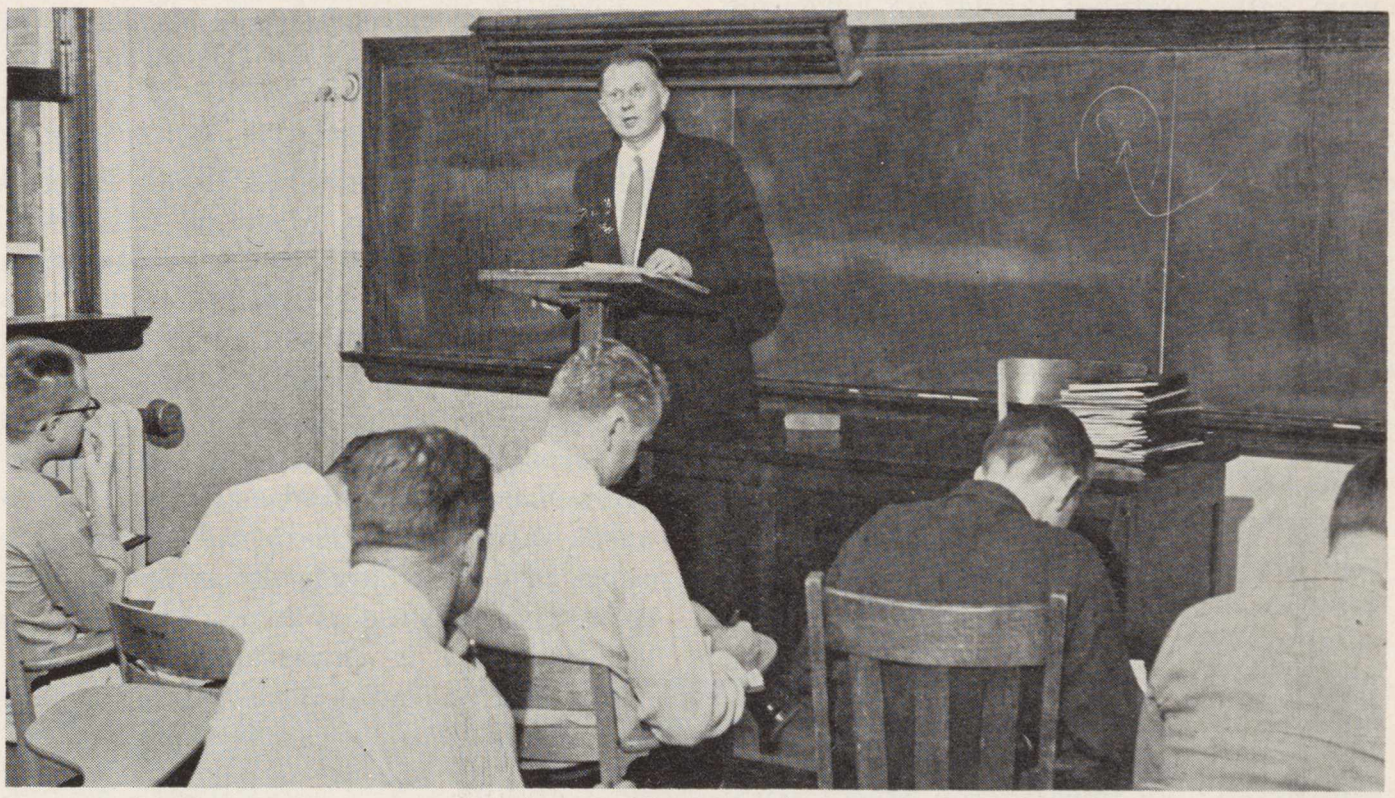

Kun. Ansas Trakis — sisteminės teologijos profesorius Augustanos kunigų seminarijoje, Rock Island, Illinois.

Rev. Ansas Trakis was visiting lecturer for 2 years at the Augusta Seminary in Rock Island, Illinois.

Prof. L. Rėzos vadovaujamas lietuvių kalbos Seminaras ir lietuvių kalbos katedra Karaliaučiaus universitete turėjo neapsakomos reikšmės lietuvių tautai. Šio universiteto įtaigoje ir kituose universitetuose steigėsi lietuvių kalbos seminarai. Iš to gimė lietuvių kalbininkai kaip prof. Kuršaitis ir kiti. Net tremtyje atsivėrė Kuršaičio lietuvių kalbos žodynas keturiuose dideliuose tomuose . . .

Lietuvių kalba kalbantis lietuvis buvo aukštinamas. Buvo prof. Kuršaičio keliama lietuvių tautos-liaudies kūryba, kaip mūsų Dainos, kurias jis rinko, tautosaka, Donelaičio "Metai." Jis tai visa vertė į kitas kalbas, kad visas tų laikų pasaulis atkreiptų dėmesį į lietuvį, kuris anot Rėzos "stovi aukštesnėje kultūros pakopoje," lyginant su kitais. Be to pažymi kad lietuvis "savo nepriklausomo charakterio niekada nėra nustojęs, jis yra pratęs su savo viršininku kalbėti, kaip su lygiu." Todėl suprantama, kad jis savo raštuose smerkia baudžiavą, nes anot jo, baudžiavos nelaimė, sukausto dvasios ir kūno jėgas ir veda prie visiško sukvailėjimo. Tik saužmogis gali būti kūrybingas. Tam padeda jo prigimtoji kalba, net anot jo "kiekvienos tautos aukštesnis apšvietimas ir dvasios ištobulinimas" tegal tik prigimtoj kalboj nusiduoti." Jėgos, kurios nori paniekinti lietuvių kalbą, yra piktos, "menko žmogaus dvasios pažinimo" žmonės. Todėl prof. Rėza panaudoja visą savo poziciją ir kovoja ne prieš vokiečių tautą, bet prieš tautos iškrypimus ar iškrypėlius, kurie nori lietuvius ne tik paženminti ar pavergti, bet ir išnaikinti.

Pagaliau net visą savo įgytą turtą paveda lietuvių studentijai, įsteigdamas Rhesaeanumą, kad lietuvių tauta mokslintųsi ir mokslu jai tarnautų.

Šis teologijos katedros vedėjas prof. dr. L. Rėza buvo ne tik jo Bažnyčios aukštai vertinamas, nes pakeltas į Konsistorijos garbės narius, bet ir savo studentų bei visos lietuvių tautos. Iš jo kilnios dvasios gimė Dievo žodžio mylėtojai, nes pats Dievas į juos kalbėjo lietuviškai, tėvų ir tautos gerbėjai, lietuvių kalbos žinovai, žmogaus brangintojai ir laisvo gyvenimo kūrėjai.

Tiesiog peršasi mintis Rėzos 200 metų gimimo sukaktį ir sausio 15 dienos laimėjimą rišti JAV-bių 200 metų nepriklausomybės iškilmėmis. Ir JAV kūrėjai-tėvai veikė tos pačios Biblijos poveikyje, juk ir šiandien dar Senate ir atstovų rūmuose centre guli atverta tas pats Šv. Raštas anglų kalba, tai juk "under God"— su Dievu įmanomas laisvas kraštas ir laisva kūryba, kuris ne tik duona, mokslu, technika, bet ir savo demokratišku gyvenimu pralenkia kitus pasaulio kraštus, o tautinės grupės turi geriausias sąlygas kurti savo kalba vertybes, kurias nė laikas nesunaikins. Jau iš kūdikystės dienų mums žinoma ir mes didžiavomės Amerikos Lietuva su Čikagos sostine.

PABAIGOJE mes sau statome klausimą: Ką padeda ir šis minėjimas? Ar ne visvien visa užpustys negailestingoji užmarštis, kaip anas smėlis Karvaičius? Ar mums nelieka, kaip anai Rėzos statulai žvelgti į užpustytą gimtinę-tėvynę? Ar nevisos pastangos sunaikintos? Ar sausio 15 dienos laisvės aukos nebergždžios? Ar apie 100 Prūsų Lietuvos kankinių dėl savo tautinio įstitikinimo be reikalo kentėjo ar žuvo Hitlerio kacetuose? Ar tūkstančiai lietuvių jaunimo prieš savo norą turėjo veltui atiduoti gyvybes už savo priešą Hitlerį? Ar tūkstančiai Lietuvos sūnų ir dukrų, jaunų ir senų, be prasmės turėjo būti rusų išsigimėlių kankinami ir nukankinti? Ar mūsų geroji kova nepralaimėta, žvelgiant į šių dienų pakeistą žemėlapį? . . . Tokių mus gramzdinančių klausimų akivaizdoje norisi šauktis Rėzos dvasios, nes ji kovos įkarštyje pramatė "Balgos griūvėsius":

Ateis ana diena didžioji, kuri teis visų tautų veiksmus ir kuomet Aukščiousiojo svarstyklės svers jūsų žiaurius, kruvinus darbus. Tuomet pridengkit savo veidus prieš pulkus, jus skundžiančių didžiajam Teisėjui šešėlių, kad jūs kaip Attilos, barbarai pasmaugėt juos kraštuose jų pačių . . . Aukštai ten rūstus bus sprendimas. "Kaltė krenta ant galvos tironų ir, kaip vėjo išnešiojami šiaudai, dings iš svetimų kraštų pagrobti turtai. Taip ankščiau arba vėliau ateis kiekvienai tautai atpildos diena . . ."

(Vertė Dr. Martynas Anysas)

Ta diena ruščioji įvyko kuomet vokiečių tautos iškrypimas, prasidėjęs Ordeno

Kun. Ansas Trakis, Lietuvių Evangelikų Taryboje. Iš kairės: kun. A. Trakis, Ev. Ref. bažn. gen. superintendentas S. Neimanas, M. Nauburas, kun. J. Juozupaitis, dr. jur. V. Bylaitis, kun. K. Burbulys (metodist.), kun. A. Žilinskas iš Toronto, ev. reform. kuratorius V. Karosas.

Rev. Ansas Trakis (left), with other members of the Lithuanian Evangelical Council at the Trakis residence in Chicago.

laikais, net kartą skelbęs tikrąjį žmoniškumą Karaliaučiaus Albertino universitete, patapo vokiečių tautos didžiausiąją gėda iki "Balgos griūvėsių," kurie griūdami nužudė milijonus žmonių, ne tik kitataučių, bet ir pačių vokiečių kūną ir dvasią. Šiandien kiekvienas geros valios vokietys turi pripažinti, kad prof. Liudvikas Gediminas Martynas Rėza buvo teisus savo žodžiuose ir veiksmuose. Tie patys griuvėsiai įspėja ir dabartinį okupantą-rusą ar žydą ar ir net iškrypėlį lietuvį-bolševiką ir pranašauja jiems, kad "kaltė krenta ant galvos tironų ir kaip vėjo išnešiojami." Tą geriausiai pati Maskva žino, nes bijo net už 30 metų įsileisti lietuvį, kad jis bent galėtų apsilankyti Prūsų lietuvių žemėje. Maskva žino, kad ji ginklu, priespauda, baudžiava, žmogaus bei tautos pavergimu neišsilaikys: gali kūną pavergti, ir sunaikinti, bet nesunaikins dvasios, nei žmogaus, nei tautos.

Bet tai nereiškia, kad mes ta pranašyste ar tikrove vien pasitenkintume, bet kaip sausio 15 dienos sukilėliai-kariai Rėzos dvasioje kovotume, veiktume net iki gyvybės atidavimo.

Pasirodo, kad šioji kovos dvasia jau senai gyva net mūsų pavergtose lietuvose. Tai liudija R. K. Bažnyčios Kronika ir naujai užtekėjusi "Aušra." Nebijoma nei kalėjimų, nei mirties. Naujas tautos atgimimas reiškiasi nuostabiai ir didingai.

Tuo labiau mes laisvieji esame įpareigoti: kelti tautos ir žmogaus aukščiausią vertybę, būtent, laisvės troškimą, žmogaus ir tautos išlaisvinimą. Laisvė įpareigoja nešti atsakomybę.

Jei Rėza sugebėjo išgarsinti mūsų tautos vertybes, patį lietuvį jo laikų pasauliui, iškeldamas lietuvį ir jo vertybes tų laikų garsenybėms ir pasaulio centrams, Vokietijos, Anglijos ir Prancūzijos sostinėms, ten vykdamas ir įtikindamas lietuvių reikalą, tai mes dabar jau turime tūkstančius akademikų, kurie turi galimybę šių dienų pasauliui pertiekti mūsų tautos šauksmą.

Malonu konstatuoti, kad ne tik akademikai, bet ir visi kiti geros valios tautiečiai jungiasi į mūsų tautos darbą. Tik paminėkime: turime net Nepriklausomos Lietuvos atstovybes, Altą, Vliką, Balfą, L. Bendruomenę, skautus, šaulius . . . Turime galimybę iš Washingtono, Muencheno, Romos radijo bangomis prasiskverbti net pro geležinę uždangą ir sustiprinti pavergtuosius; Altas jau senai vieningai kelia Washingtone mūsų problemą . . . Turime šimtus žurnalų ir laikraščių, jų tarpe ir Lituanus. Kiek knygų, kurios neleidžia pamiršti mūs praeities, dabarties ir ateities. Ne paskutinioje vietoje sukurtosios parapijos, kurios lyg tautos aukuras liepsnoja ir palaiko tautos gyvatą, o jų pagrindinės organizacijos—Bažnyčios siekia tarptautinius forumus, kuriuose keliamas pavergtosios tautos balsas . . .

Nereikia pamiršti, kad mes ne tik mokslu bet ir materialiai esame praturtėję. Juk ir materialiai galime tarnauti mūsų tautos kovoje, žinodami, kad aukodami nesuubagėjame, bet dvasiniai praturtėjame.

Tai visa įgalina pasiekti ne tik Washingtoną šalia Europos sostinių, bet ir In-

NUO KURŠELIŲ KAIMO LYGUMŲ LIGI DIEVO ALTORIAUS CHICAGOJE

Kun. Anso Trakio gyvenimo takais.

Rašo Jurgis Janušaitis

Kiekvienas žmogus savo žemiškoje kelionėje stengiasi palikti gilesnius, prasmingesnius pėdsakus. Savo talentą, ryžtą, darbą, pašaukimą dažnai paaukoja savo tautos ir valstybės gerovei. Tokių žmonių mums, lietuviams, ypač išeivijoje, labai reikia. Dievui dėkui, jų nemažai turime. Jie yra mūsų plačios, šakotos ir visokeriopos veiklos judintojai, ugdytojai, puoselėtojai.

Šia proga norime stabtelėti ties vienu iš tyliųjų, bet gilias pėdas įminusiu mūsų lietuviškosios veiklos kelyje. Jis—kunigas, evang.-liut Tėviškės parapijoje klebonas ANSAS TRAKIS, Chicagoje.

Bent akimirkai nuskubėkime į praeitį, į kun. Anso Trakio nuskubėjusias gyvenimo dienas. Stabtelėkime ties jo didesniais darbais. Pasklaidykime jo išgyvenimų knygos lapus.

Jis žemiškąją kelionę pradėjo 1912 metais, birželio mėn. 2d., Kuršelių kaime, Trušelių valsč. Klaipėdos apskrityje, pasiturinčių Trudes Baltrytes ir Miko Trakių šeimoje, kurią Dievulis buvo apdovanojęs trilika vaikučių. Ansas buvo septintas iš eilės. Keturi iš jų iškeliavo amžinybėn, o devyni vaikai išėjo į gyvenimą.

Anso tėvelis Mikas buvo sakytojas—liaudies pamokslininkas. Buvo Aukščiausiojo apdovanotas puikia iškalba, dideliu sumanumu, gera orientacija. Todėl jo vadinamų pamokslų klausėsi visas Klaipėdos kraštas; nuklysdavo į Kretingą ir siekdavo net užnemunę. Jis šviesdavo ir mokydavo liaudį ir tuo turtindavo kaimo žmonių gyvenimą.

Ir mažasis Ansas paveldėjo savo tėvelio talentą—panoro mokytis, kalbėti žmonėms, juos šviesti, jų gerovei tarnauti.

Mokslus pradeda Šimkų pradžios mokykloje. Gabus ir sumanus berniukas—tėvelių pasididžiavimas. Ryžtasi siekti aukštesnio mokslo. Lanko Vytauto Didž. gimnaziją Klaipėdoje ir ją baigia 1934 metais. Jį vilioja evangelikų teologijos ir filosofijos mokslas, kurį pradeda 1936 metais Vytauto Didž. universitete, Kaune. Čia drauge studijuoja ir humanitarinius mokslus.

Baigęs studijas Kaune, išvyksta į Šveicariją ir Bazelio bei Ziuriko universitetuose gilina ir baigia teologijos ir flosofijos mokslus. 1940 metais iš Šveicarijos sugrįžta į gimtąją tėviškę ir tais pačiais metais liepos mėn. 28d., Tauragėje ordinuojamas kunigu.

Jaunas idealistas kunigas pastoracinį darbą pradeda Šilalės ir Tauragės evangelikų-liuteronų parapijose.

Bolševikų okupacija priverčia jauną kunigą Ansą Trakį sugrįžti į Klaipėdos kraštą. Čia repatriacinėse stovyklose neoficialiai teikė dvasinius patarnavimus stovkylų gyventojams. Karo metais keliavo per stovyklas Lenkijoje ir kitur, o 1943 metais nelegaliai sugrįžta į Lietuvą, įsijungia į geležinkelio remonto dirbtuvių sunkius darbus, dirbdamas darbininku ir vertėju. Tai daro slaptai, dalinai norėdamas išvengti ir vokiečių karinės tiesioginės tarnybos.

Antrą kartą į Lietuvą veržiasi raudonieji. Kun. Ansas Trakis vėl palieka savo tėvynę ir drauge su besitraukiančiais geležinkeliečiais išeina į nežinomą tremtį. Ir čia jį lydi nesekmės. Patenka rusams į rankas, ir, atrodė belaukiąs sunkus ir skaudus likimas. Bet kun. Ansas Trakis nenusimena. Po didelių pastangų jam pavyksta ištrūkti iš rusų nagų ir pasiekti Bavariją, kur Hof-Salėje buvo paskirtas miesto vikaru. Čia kun. Ansas Trakis pasijuto laisviau. Jis savanoriu dirbo politinių kalinių ir belaisvių stovyklose ir amerikiečių buvo nuoširdžiai respektuojamas. Dirbdamas stovyklose ir turėdamas didelę įtaką į stovyklų vadovybes, kun. Ansas Trakis išgelbėjo tūkstančius vokiečių ir kitų tautybių žmonių iš didelio vargo, bado ir net sugrąžinimo į Sovietų Sąjungą.

Po karo kun. Ansas Trakis sugrįžta į lietuvių stovyklas Vundsiedelyje, Bambergе, Schweinfurte, Schwaebisschgemuendėje ir dirba pastoracinį darbą.

Drauge organizuoja lietuvių evangelikų Sinodą ir lietuvių evangelikų-liuteronų bažnyčią tremtyje.

Kun. Ansas Trakis yra dalyvavęs Ženevos ekumeniniuose seminaruose, atstovavęs liet, evangelikų jaunimą Pasauliniame Bažnyčių suvažiavime Oksforde. Jis, kaip baigęs aukštuosius mokslus, turįs ypatingus gabumus, būdavo siunčiamas į įvairias konferencijas, suvažiavimus, atstovauti jaunimą, arba suvažiavimus organizuoti. O pokario metais Helsinkyje ir Evian Prancūzijoje buvo delegatu viso pasaulio Bažnyčių konferencijose, kurio-

---

dijos, Afrikos atsikūrusias nepriklausomas valstybes, kad jos nepamirštų ir mūsų tautos sūnų, kurie jau prieš 100 metų pasiuntiniais keliavo į jų tautos džiungles net gyvybės rizikuodami, kad Evangelijos šviesa ir tiesa apšviestų pažemintuosius ir juos pakeltų, kad taptų sau žmonėmis—nepriklausomais.

Tik vieno mums reikia: Rėzos glaudžiausio ryšio su žmogaus ir tautų Kūrėju, sausio 15 dienos ir vėlybesnių laikų kovotojų meilės bei pasišventimo, ryžto dėl savo tautiečio bei tautos ir JAV-bių kūrėjų-tėvų pasitikėjimo Dievu ir Jo sukurtu žmogumi. Tad ir šis minėjimas prisidės ne tik prie Klaipėdos, Tilžės, Gumbinės, Karaliaučiaus—visos Prūsų Lietuvos, bet ir prie visos Lietuvos išlaisvinimo žygio. Dieve padėk!

Tiesa, kaip lietuvis brangino Lietuvą, pacitavau Marijos Naujokienės, kilusios iš Kaukėnų, Anso Baltrio uošvienės posakį, kuris jai jau iš kūdikystės dienų buvo žinomas ir tą giliai širdyje laikė:

Ten, kur Vogėsų kalnai
Ten vėjas pučlabai šaltai . . .
Vėje, nepūsk ant tų kalnų, ten guli viens lietuvininkų . . .
Tai vėjas pūtęs, nutyl,
Nes lietuvininko malda dangun kyl . . .

———————

"Tėviškės" parapijos Taryba ir Moterų drjos, Jaunimo ratelio, Choro, Sekmadieninės mokyklos valdybų nariai su kun. A. Trakiu. I eil. sėdi: Zelma Juškėnienė, J. Skvirblys, dr. Adelė Trakienė Sekm. mokyklos ved. J. Lampsatis, choro ved., ir kiti.

Rev. A. Trakis with his parishoners, representatives of artistic and educational-activity organizations.

Paskutinis Balfo garbės pirm. prel. J. Končiaus atsisveikinimas su balfininkais Trakių rezidencijoje. Iš kairės: dr. Adelė Trakienė, Marija Rudienė, dabart. Balfo vald. pirm., garbės pirm. prel. J. Končius, kun. A. Trakis, Balfo c. vald. I vicep., kun. Zakarauskas, Marquette parko l. kat. par. klebonas, II vicep., kun. dr. A. Gureckas, Lietuvos Dukterų dr-jos pirm. ir Balfo veikėjas, inž. A. Rudis, Liet. Radijo Forumo ved., ir kt.

Lithuanian cultural leaders from around Chicago gathered at the residence of the Trakis family to honor the Honorary Chairman of BALF, the late prelate J. Koncius.

se kaip tik buvo iškeltos ir okup. Lietuvos problemos bei reikalauta Lietuvai laivės.

Pokario metais, atlikęs visą eilę svarbių ir reikšmingų darbų, kun. Ansas Trakis 1951 metais pasiekia Chicagą ir čia pastoviai įsikuria. Ir čia šis vyras nesėdi rankas sudėjęs, neieško lengvos duonos, bet tuojau ima rūpintis savo tautiečių likimu ir su kun. Martynu Preikšaičiu puikiai suorganizuoja lietuvių-evangelikų-liuteronų Tėviškės parapiją, kuri sėkmingai ir gražiai veikia, turėdama savo chorą, jaunimo būrelius, leisdama spaudą, globodama lituanistinę sekmadieninę mokyklą. Kun. Ansas Trakis su Antanu Kašuba buvo įkūrę lituan. mokyklą, išaugusią į didž. Donelaičio mokyklą: Šiuo metu Tėviškės parapija turi apie 600 narių. Ir šiuose parapijos darbuose kun. Ansas Trakis atidavė savo gražią gyvenimo dalį, laiko ir sveikatos. Negana to, kun. Anso Trakio pastoracinis darbas siekė ne tik Chicagą, bet ir kitus JAV miestus bei tolimesnę Kanadą, kur buvo ir yra evang.-liuteronų lietuvių parapijos. Dar neprikl. Lietuvoje jaunas kun. Ansas Trakis varė plačią ir gilią visuomeninės ir kultūrinės bei dvasinės veiklos vagą, dalyvaudamas organizacijose, dirbdamas su jaunimu ir parapijiečiais.

Su gilia pagarba ir dėkingumu minime šio vyro darbus ir išeivijoje. Be savo tiesioginių, pastoracinio darbo pareigų, kun. Ansas Trakis dar Vokietijoje pluša Raudonajame kryžiuje, o čia, Amerikoje, jungiasi į artimo meilės tarnybą ir aktyviai jungiasi į Balfo veiklą ilgamečiu, vis išrenkamu šios organizacijos direktorium ir paskutiniuoju laiku jau antroje kadencijoje eina C.V. vicepirmininko pareigas.

Didelį dėmesį ir savo darbą skiria Lietuvių Bendruomenei. Jis vis pakartotinai, didele balsų dauguma, būna išrenkamas Tarybos nariu. Savo našią duoklę atiduoda Mažosios Lietuvos draugijai. O skautas nuo pat gimnazijos suolo. Šiuo metu vyr. skautininkas, skautų dvasios vadovas, apdovanotas Lelijos ir Geležinio Vilko ordenais už aktyvią veiklą skautų gretose.

Kun. Ansas Trakis ypatingą dėmesį rodo lietuvių jaunimui, globoja jaunimo ratelį, parapijos chore yra subūręs daug gražaus jaunimo. Parapijos chorui nuo pradžios vadovavo Martynas Lacytis, atšventęs 90 metų amžiaus sukaktį ir pasitraukęs į ramų gyvenimą. Dabar chorui vadovauja Jurgis Lampsatis. Choras yra išleidęs savo 2 plokšteles, atlieka menines programas minint vasario 16d., arba kituose parengimuose.

Kun. Ansas Trakis plataus žvilgsnio, gilaus mąstymo, didelės tolerancijos vyras. Jis moka kantriai išklausyti, problemas nuoširdžiai panagrinėti ir kultūringai pokalbius vesti su kitaip galvojančiais. Jo kalbos tonas ramus, visada tėviškai švelnus, principuose tvirtas. Todėl šį kunigą myli ne tik jo papapiečiai, bet ir kiekvienas, kuris jį arčiau pažįsta.

Kun. Anso Trakio darbai ryškūs, prasmingi ir išlieką. Už metų jis užvers savo šešiasdešimt penkerių gyvenimo metų lapą. Jame atsispindės jo šviesus ir prasingas gyvenimas, paaukotas žmogui, lietuviui, savajai tautai ir tėvynei. Jis jau dabar gali ramiai tarti: nuo Kuršelių kaimo lygumų iki Dievo altoriaus Chicagoje ėjau keliu, ir tautiečiams, kiek Aukščiausias man leido, atidaviau savo gyvenimo dalį, besidalindamas su jais džiaugsmu ir rūpesčiais.

———————

Kun. Ansas Trakis tremtinių lietuvių evang. jaunimo suvažiavimo organizatorius ir vedėjas Berchtesgadene, 1947 m.

Iš kairės lektoriai (sėdi): kun. S. Neimanas, kun. M. Preikšaitis, mok. Liaudinskienė-Gvildaitė, kun. Stanaitis, A. Trakis, prof. Treus, (latvis), dr. M. Kavolis, dr. F. Bintakys, M. Traušys, (estų kunigas), mok. Vėlius, Pareigis, dr. J. Brožaitis.

In 1917 Rev. Ansas Trakis had gathered the emigre Lithuanian Evangelical youth to a meetings in Berchtesgaden, Germany.

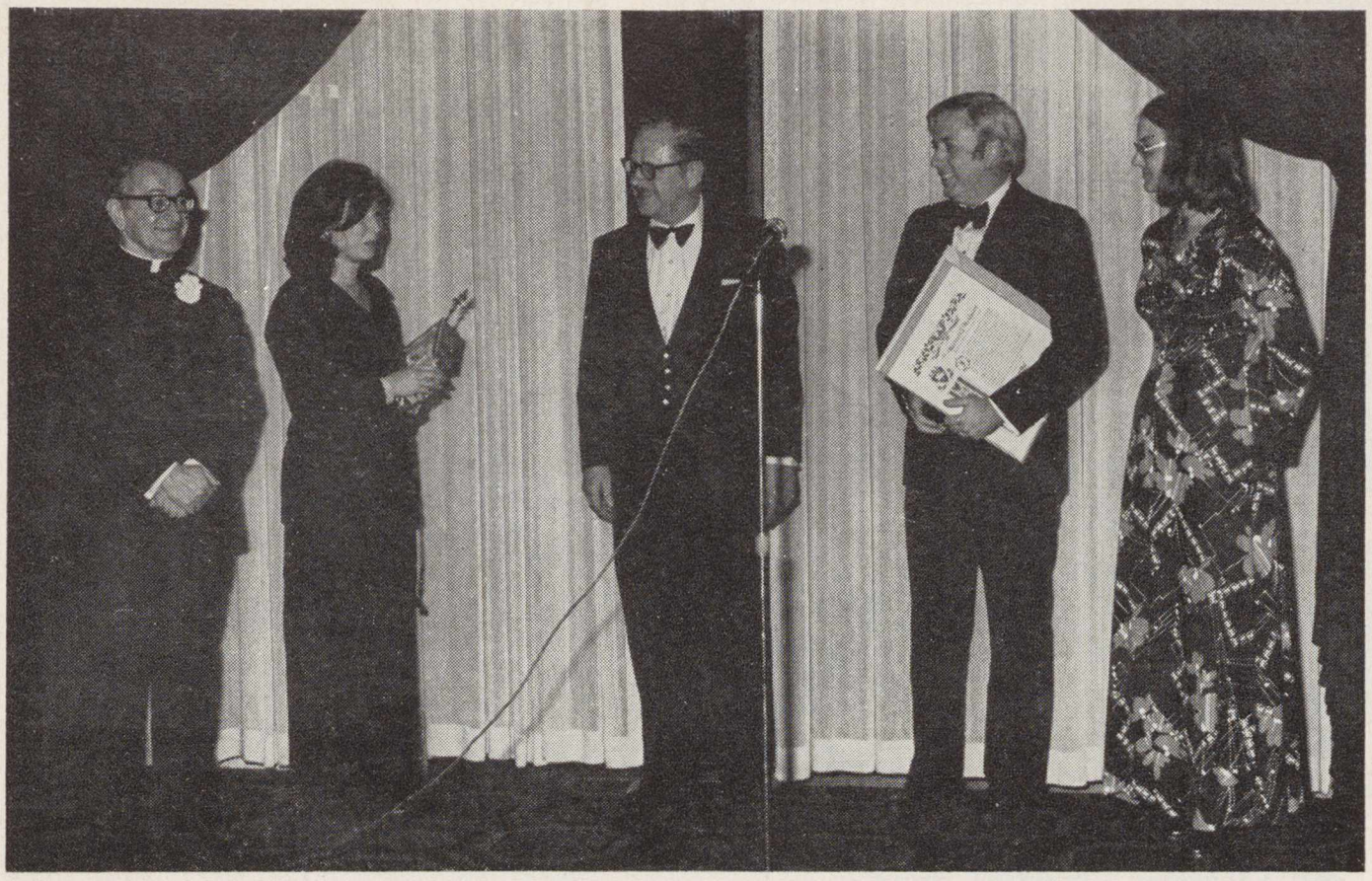

Į Spaudos balių Chicagoje atvyko ir buvo pagerbtas Chicago Tribune užsienio žinių redaktorius McGuire su žmona, — jam įteiktas garbės adresas, o poniai McGuire — lietuviška koplytėlė.

Iš kairės: LŽS-gos pirm. kun. J. Vaišnys, S.J., ponia McGuire, inž. A. Rudis, red. McGuire ir LŽS vicepirm. E. Pakštaitė.

Mr. McGuire (2nd from right) and his wife (2nd from left) at the Lithuanian Press Ball. The foreign editor of the Chicago Tribune was presented an address, his wife, a chapel souvenir.

Foto E. Būtėnas

The Palm Beach County Chapter of the Lithuanian Community in Florida had its own section consecrated in the Royal Palm Memorial Cemetery on October 25.

Foto J. Andriušis

IŠ SPAUDOS BALIAUS CHICAGOJE

Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdybos ruošiami tradiciniai Spaudos baliai pasižymi iškilmingumu, geromis meninėmis programomis. Baliaus metu būna įteikiamos jauniesiems spaudos bendradarbiams Daužvardžio fondo premijos.

Šių metų Spaudos balius įvyko sausio mėn. 24 d. Martinique puošniame restorane. Svečių buvo 590.

Ypatingai gerą humoristinę meninę programą, paruoštą muz. Alyzo Jurgučio, atliko penkių "redaktorių" kvintetas: "Draugo" "redaktorius" Sol. Vacys Momkus, "Laisvosios Lietuvos" — sol. Margarita Momkienė, "Dirvos" — sol. Vanda Stankienė, "Naujienų" — sol. Julius Savrimas, ir "Darbininko" — sol. Bronius Maciukevičius. Pagal žinomų arijų meliodijas dainavo apie mūsų spaudą, spaudos žmones, ALTĄ, VLIKĄ, LB, apie spaudos vienybę, apie kovas ir t.t. Solistai meninę programą atliko su gera vaidyba ir įsijautimu. Pianinu palydėjo muz. Aloyzas Jurgutis.

Lietuvos gen. konsulė Juzė Daužvardienė įteikė jaunisiems spaudos bendradarbiams paskirtas premija: A. Avižieniui, D. Bruškytei, R. Genčiui, G. Juozapavičiūtei, L. Kojeliui, R. Lukoševičiūtei, V. Nakui už rašinius ir D. Blauzdžiūnaitei, E. Būtėnui ir J. Kuprriui už foto darbus, Vertinimo komisiją sudarė: rašyt. A. Baronas, E. Pakštaitė ir A. Zailskaitė.

Už premijas visų apdovanotųjų vardu žodį tarė ir padėkojo A. Avižienis.

Inž. A. Rudžiui pristačius, buvo gražiai pagerbtas "Chicago Tribune" redaktorius McGuire su ponia, pirmajam įteikiant garbės adresą, o poniai McGuire — lietuvišką koplytėlę. Redaktorius nuoširdžiai padėkojo už jam skirtą dėmesį ir pažadėjo ir ateityje spaudoje kelti lietuvių ir ok. Lietuvos reikalus. Sakėsi lietuvius gerai pažįstąs ir gerėjosi lietuvių veikla.

Spaudos baliaus dalyvius pasveikino kun. J. Vaišnys, LŽS-gos pirmininkas, o už dalyvavimą svečiams padėkojo J. Janušaitis, vykd. vicepirmininkas.

Baliaus surengimas ir vykdymas pareikalavo daug darbo ir rūpesčio. Čia pasidarbavo eilė asmenų — svečių priėmimu ir įvairiais klausimais rūpinosi vicep. Vladas Būtėnas ir sekr. A. Pužauskas. Nuotaikingą Spaudos baliaus valsą pravedė vicepirm. Vyt. Kasniūnas.

Svečių gerą nuotaiką lydėjo Neolituanų orkestras, vadovaujamas Algio Modesto. Pokylio vakarienė pradėta kun. V. Rimšelio prasminga malda.

Balius praėjo pasigėrėtinai gerai. Pelno $1042.60 paskirta Daužvardžio Fondan jauniesiems spaudos bendradarbiams ugdyti.

Kitų metų balius įvyks sausio mėn. 29 d. tame pat Martinique restorane.

J. Janušaitis

Lietuvos generalinę konsulę Juzę Daužvardienę, atvykstančią į spaudos balių, nuoširdžiai sutinkame. Veronika Janušaitienė jai prisega gėles. Foto E. Būtėnas

General in Chicago, receives a hearty welcome on appearing at the Spaudos Balius (Press Ball). Pinning the corsage is Mrs. V. Janusaitis.

FLORIDOS LIETUVIAI

Palm Beach County apylinkės lietuviai pasišventino savų kapinių skyrių Royal Palm Memorial Garden didžiuliuose kapuose.

Iškilmingos pamaldos atlaikytos pernai metų spalių 25 d. St. Paul of the Cross katalikų bažnyčioje; mišias atnašavo kun. A. Senkus, koncelebravo kun. J. Borevičius, SJ., visi pamaldų klausytojai nuvyko į minėtas kapines, kur dalyvavo pašventinimo iškilmėse.

Foto nuotraukoje: kun. A. Senkus, lydimas P. Mikšio, šventina kapines ir išbarsto saują žemės iš Lietuvos laukų. Br. Aušrotas stebi kapų šventinimo iškilmes.

"RODOS, KAD GIMIAU IŠ NAUJO..."

1975 m. rugsėjo mėn. "Lietuvių Dienose" buvo atspausdinti mano kelionių įspūdžiai po Pietų Ameriką. Rašydama apie Uruguay, prašiau skaitytojų pagelbėti nelaimingai lietuvių šeimai. Jautrūs laiškai su pinigais plaukė iš visos Amerikos. Surinkau 500 dolerių, kuriuos mūsų ger. prel. J. Kučingis gruodžio 12 d. telegrama išsiuntė Gregorio-Šleivys šeimai.

Pavėluotai gauta iš R. Esbrook, Chicago — 10 dol., Vlado Venckaus, Venecuela — 5 dol. ir iš Kanados: S. Dabkaus, Toronto — 10 dol., B. Bujokienės, Winnipeg — 3,25 dol., viso 28,25 dol., kuriuos pasiunčiau atskirais čekiais.

Prieš porą savaičių gavau iš Birutės Gregorio-Šleivys laišką, kuriame rašo klausos aparatą jau nusipirkus ir su ašarom ir malda prašo širdingai padėkoti visiems geradariams. Laišką baigia: "... Ačiū Dievuliui, Jums ir visiems, rodos, kad gimiau iš naujo. Dėkui, dėkui."

Pilna mano padėka ir aukotojų sąrašas atspausdintas "Lietuviai Amerikos Vakaruose" lapkričio-gruodžio, 1975 m. laidoj.

Raimonda Apeikytė

New Yorko Lietuvių vyrų choras "Perkūnas", švenčiąs savo veiklos dešimtmetį.
Foto R. Kisielius

10th anniversary of the "Perkunas" (Thunder) Lithuanian Chorus of Brooklyn, N.Y.

NEW YORKO LIETUVIŲ VYRŲ CHORAS "PERKŪNAS"

N. Y. Lietuvių vyrų choras "Perkūnas" jau žengia į dvyliktuosius metus. Neseniai atšventęs savo dešimtmetį su didžiuliu koncertu, palydint simfoniniam orkestrui, choras yra laikomas stipriausiu dainos vienetu Atlanto rajono ribose.

Giliai įleides šaknis Kultūros židinyje New Yorke, choras repetuoja kartą savaitėje savo patalpose.

Šį chorą įsteigė buvęs operos solistas Vladas Baltrušaitis, kuris, deja, pasitraukė iš gyvųjų tarpo, palikdamas didžiai gilią žaizdą choristų ir kitų dainos mylėtoju tarpe.

Choras įsteigtas 1961 metais V. Baltrušaičio. Jis jam vadovavo virš ketverių metų. V. Baltrušaičiui išvykus į Chicagą, choro dirigentu buvo pakviestas Vytautas Strolia.

Choras turi apie 35 aktyvius, įvairaus profesiniu atžvilgiu ir skirtingo amžiaus vyrus. Visi vyrai yra pasišventę dainos mylėtojai. Chorui labai daug savo jėgų paaukojo daug metų dirigavęs Vytautas Strolia. Jam vadovaujant choras pakilo į gana aukšto lygio muzikos ir dainos vienetą. Per eilę metų choras dalyvavo įvairiose lietuvių kolonijose su savo koncertais, palikdamas visiems gražų ir malonų įspūdį, kaip tvirtai susidainavęs vienetas.

Savo repertuare choras turi daugiausia lietuvių kompozitorių kūriniu, taip pat keletą liaudies dainų ir keliolika ištraukų iš operų ir operečių ir gražiai atlieka taip pat kitataučių kūrinius. Dabartiniu metu choras savo repertuare turi 99 dainas. Su dideliu entuziazmu vyrai rengiasi 100-jai dainai.

Pernai metų gegužės mėn. iš choro vadovo pareigų dėl sušlubavusios sveikatos pasitraukė Vytautas Strolia. Choras labai apgailestavo jo pasitraukimą. Bet kad choras neišsiirtų, tuoj buvo pakviestas vadovauti buvęs choro dirigento asistentas Vytautas Daugirdas. Jis su dideliu užsidegimu ir ryžtu toliau veda chorą ir tęsia pradėtą darbą. Į chorą įsijungė naujų jėgų. Dabartiniu metu vyrai repetuoja ir rengiasi savo metiniam koncertui. Šis koncertas tuo ypatingas, kad be visiems gerai žinomos solistės Genės Ugianskienės-Antanaitytės dar pirmą kartą pasirodys choro auklėtinis solistas Petras Tutinas. Tai nepaprasto ryžto ir talento jaunuolis. Jis savo muzikinę karjerą pradėjo įsijungdamas į "Perkūną", o "Perkūno" vyrai sudarė stipendijos fondą jo balsui lavinti ir toobulinti.

Choras turi savo solistą Stasį Citvarą, kuris yra dainavęs tautinėje Brazilijos operoje ir Dono kazokų chore.

Choras turi valdybą, kuri atlieka įvairius administracinius darbus ir sprendžia repertuaro parinkimą.

V. Baltrušaičiui įsteigus chorą, jo pirmininku buvo Kazys Skobeika. Vėliau Vytautas Alksninis, o po jo — daug jėgų atidavęs Zenonas Jurys. Dabartiniu metu choro pirmininko pareigas eina Stasys Karmazinas.

Be dirigento, yra du chormeisteriai: Antanas Razgaitis ir Petras Tutinas, kurie padeda atskirų balsų paruošime.

Choras yra išleidęs dci ilgo grojimo plokšteles. Paskutinė plokštelė — "Lambą rytą" jau beveik išparduota. Netrukus pasirodys trečioji plokštelė "Kove galingas", tai paskutinio dešimtmečio koncerto ištraukos su simfoniniu orkestru.

Choro vyrai žengia į ateitį su dideliu pasišventimu, skleisdami skambią lietuvišką dainą, šviesiam ir laisvam Lietuvos rytojui.

Stasys Karmazinas

MELBOURNO LIETUVIŲ KALBOS KURSAI

Pirmoji laida

Melbourne jau penkti metai veikia Lietuvių Kalbos Kursai, kuriuose lietuvių kalba yra dėstoma Australijos aukštesniųjų mokyklų svetimų kalbų mokymo programos rėmuose ir užskaitoma išeito mokslo dalyku (subject) brandos atestate.

Kursai vyksta šeštadieniais, vienoje iš Melbourno priemiesčio Princes Hill gimnazijos naujose patalpose, su visom moderniom kalbos mokymo priemonėm ir yra tiesioginėj Australijos švietimo įstaigų žinioj. Prie jų, korespondenciniu mokymosi metodu yra prisijungę ir Adelaidės lietuviškas jaunimas. Viso Lietuvių Kalbos Kursais naudojasi 45 jaunuoliai.

1975 mokslo metų pabaigoje kursų baigiamoji klasė buvo raštu egzaminuojama Viktorijos Universitetų ir Mokyklų Egzaminų Komisijos nustatyta tvarka ir taip, viso 27 jaunuoliams (Melbourne — 19, Adelaidėj — 8) jų tėvų gimtoji kalba buvo įrašyta gimnazijos baigimo atestate.

Tai bene pirmas ir vienintelis atvejis užsienio lietuviuose, kad po ilgų pastangų lietuvių kalbos mokymąsis mūsų jaunimui pastatytas atatinkamame lygyje.

Pirmuoju Lietuvių Kalbos Kursų steigimo iniciatorium buvo mokyt. St. Stankūnavičius, o juos galutinai sutvarkė ir įjungė į Australijos mokyklų sistemą ir dabar jiems vadovauja mokyt. P. Sungaila. Kursuose dėstytojais dirba mokytojai: A. Karazijienė, J. Meiliūnas ir Adelaidėje E. Varnienė. (AV)

———————

Melbourno Lietuvių kalbos kursų klasė pamokos metu. Praveda mok. P. Surgaila.

Classwork at the Lithuanian Courses in Melbourne, Australia. The instructor is Mr. P. Sungaila.

Nuodėmingas Tanheuzeris. **Prisiekiu kardu.** Dagys

"I Swear Upon My Sword" and "The Sin ful Tannhauser" by sculptor J. Dagys.

SKULPTORIUS DAGYS – SUKAKTUVININKAS

Jokūbas Dagys gimė 1905 metų gruodžio 16 d. Slepščių kaime, Biržų valsč. ir apskrityje. Biržų gimnaziją baigė 1927 metais ir Kauno Meno Mokyklą — 1932 m. Nuo 1932 m. dėstė meno dalykus Raseinių ir kitose gimnazijose.

Nepasitenkinęs įgytuoju mokslu, nuo 1937 m. studijas gilino Berlyne ir Paryžiuje. Be pagrindinio savo talento dailėje — skulptūroje, Dagys jau nuo pat gimnazijos laikų reiškėsi publicistikoje ir poezijoje. Dar gimnazistu būdamas redagavo moksleivių laikraštį "Saulėtekį", kuriame nemažai talpino savo poezijos. Taip pat spausdino jo eilėraščių Kaune leistoji "Iliustruotoji Lietuva" ir kai kurie JAV lietuvių laikraščiai.

Nuo 1951 metų skulpt. Dagys gyvena Kanadoje, Toronte, ir labai uoliai ir plačiai pasirodo su savo darbais ne tik beveik visuose didesniuose miestuose Kanadoje, bet ir JAV-bių įvairiose vietovėse. Daug jo darbų yra įsigiję Kanados ir JAV galerijos, bet dar daugiau jų yra pas privačius asmenis.

Dagys, be skulptūrinių darbų, šiek tiek užsiima ir tapyba, taip pat nemažai rašo meno klausimais JAV-bių ir Kanados lietuviškoje spaudoje. Neužmiršta ir poezijos, kurios dažnai pasirodo žurnale "Mūsų sparnai".

Kai šiuo laiku daug meno kūrinių eiliniam žiūrovui būna nesuprantami, tai Dagio skluptūroje ir tapyboje visuomet galima suvokti ir suprasti dailininko užmojus, ypač kai kūrėjas savo kūriniams vis duoda skambų ir reikšmingą pavadinimą. Savo darbuose Dagys yra savitas, nieko nepamėgdžiojantis ir, kaip jis pats sako, tiesioginės įtakos į jo darbus joks menininkas nėra turėjęs. Jaunas būdamas jis žavėjęsis Rodino ir Michalangelo darbais, tačiau savo darbuose jų nepasekęs. Jo kūrybos vadovas yra jo paties prigimtis. Jo darbų tematika labai įvairi. Jo kūryboje dažnai matome religinių, Lietuvos istorijos ir liaudies buitinių motyvų. Jokioms meno srovėms nepasidavęs, bet jis pats mano, kad ekspresionizmas yra artimiausia srovė jo darbam, nes jis visuomet ieškojęs išraiškos ekspresijos.

Savo darbams naudoja daugiausia medį, kartais bronzą ir kitą medžiagą.

Priklauso Sculptor's Society of Canada, Colour and Form Society Toronte ir JAV lietuvių meno draugijai.

Dagio 70 metų sukaktis buvo paminėta gruodžio mėn. 14 d. Toronto Lietuvių Namų "Gedimino Pilies" menėje. Dalyvavo apie 80 jo draugų ir giminių. Sveikino daugelio organizacijų atstovai, o L. Nakrošienė paskaitė Dagio poezijos, išspausdintos žurnale "Mūsų sparnai".

Salė buvo papuošta sukaktuvininko meno kūriniais, daugiausia skulptūromis. Sukaktuvininkas Dagys padėkojo dalyviams už įteiktas jam ta proga dovanas ir parodė daug skaidrių iš savo gausios kūrybos. **A. K.**

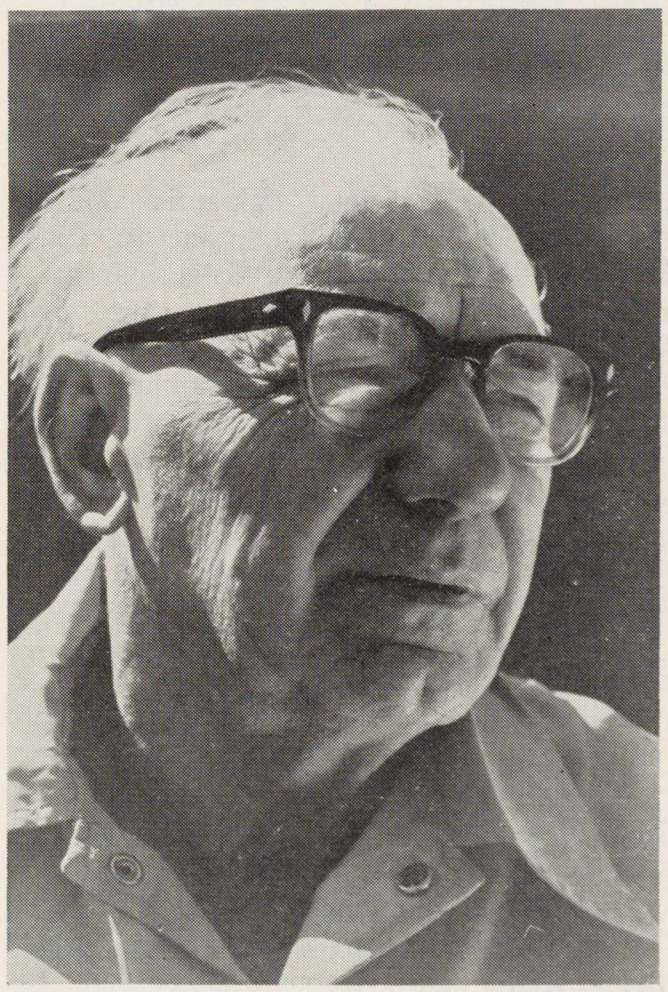

SKULPTORIUS JOKUBAS DAGYS
Sculptor Jokubas Dagys

DAGYS

Iš dailininko minčių bloknoto...

DULKĖ

Ant mano stalo dulkė
Nukrito vieną syk, —
Aš ją nupūst norėjau, —
Ji tarė man: — Palik.
Ir palikau aš dulkę
Ant stalo pas save,
O ji rimtai kalbėjo:
— Pažinki tu mane...
Buvau aš ponų rūmuos
Ir vargšų purvuose,
Ir daugel kartų puoliau
Į duobę kapuose...
Bet vėl iš jų aš kėliaus
Pro uždarus dangčius,
Nes juk maža dulkelė
Prališ ir pro sargus.
Aš apibėgau žemę,
Lydėjau daug žmonių, —
Jie iškeliavę dingo,
O aš grįžau be jų.
Kai slinko metų metai,
Aš vis čia gyvenau,—
Kai kas manęs nematė,
Kai kur aš mušt gavau.
Ateis dar daugel amžių,
O aš klajosiu vis,
Nes negalės įveikti
Dulkelės nei mirtis!..
Varys nelaisvėn vyrus,
Valdovus surakins,
Manęs gi niekad niekas,
Kaip jų, nesunaikins...
Aš visados klajosiu
Tarp rūmų ir lūšnų,
Ir palydove būsiu
Nuo lopšio lig kapų.
Tai atlėkiau šiandieną
Čionai aš pas tave,
Nes ryt ar kitą dieną
Tu eisi pas mane...

1947.

SMILGA

Prie mano tako smilga
Siūbuoja palengva
Ir nulenkia galvelę,
Kai aš einu pro ją.
O aš einu pro šalį
Rytais ir vakarais,
Dulkėtas ir pabalęs
Su ilgesio žvilgsniais...
Ir vis matau smilgelę,
Kaip lenkiasi ana,
Ir klausiu: — Ar gi gali
Palenkti kas mane?
O man jinai byloja —
Palinksiu aš, kaip ji,
Kaip lenkiasi žolelė
Nuo dalgio pradalgy...
Viltis, viltis tik gali
Dar palaikyt jėgas,
Kaip tie rasos lašeliai
Gaivina žoleles...

Lietuviškos kilmės italų filmų žvaigždė Sydne Rome su Algirdu Gustaičiu.
Sydne Rome, an Italian film actress of Lithuanian descent, with Algirdas Gustaitis.

GRAŽOJI ITALŲ FILMŲ ŽVAIGŽDĖ – SAKOSI ESANTI LIETUVAITĖ

Algirdas Gustaitis

Šeštadienio rytas buvo žavus, kaip dažnai Los Angeles didmiestyje, Kalifornijoje. Kalendorius rodė šaltą laiką, bet saulutė ritinėjosi žydinčių margaspalvių gėlų vainikais, cukriniai balandėliai minkštai giedojo palmių, kiparisų šakose ir telefonstulpiuose.

Šauniausiame Beverly Hilton viešbutyje spaudos konferencija su Europos filmų garsenybe, gražuole Sydne Rome.

Įeinant patikrinami spaudos atstovai pagal sąrašą.

Puiki, didelė salė. Apvalūs stalai baltomis, lininėmis staltiesėmis nukloti. Sidabriniai peiliai. Didžiulės žvakidės ant kiekvieno apskrito stalo. Didelės servietėlės. Raudonais pliušais minkštos, plačios kėdės. Medžiagomis išmuštos sienos. Kristaliniuose žibintuose tūkstančiai elektros lempučių.

Atsisėdu greta malonios Peru spaudos atstovės, neseniai ištekėjusios už amerikiečio. Toliau The Hollywood Foreign Press Association pirmininkas anglas Roy Cummings, gražus žilaplaukis, lėtai kalbantis. Už jo vengrų, čekoslovakų, lenkų, prancūzų, Čilės, Ekvadoro spaudos atstovai. Šalia manęs — mano bičiulis, latvių spaudos atstovas, Anšlavs Eglitis.

Aplinkui dar apie dvidešimt tokių pat stalų su kitais spaudos žmonėmis, su filmų studijų atstovais. Mandagūs, uniformuoti, raudonais pusšvarkiais, patarnautojai nešioja gėrimus bei maistą.

Staiga atveriamos priekinės durys ir, kelių palydovų lydima, įeina nuostabaus grožio jauna moteris.

Plojimai.

Ji galvą linguodama sveikinasi ir eina pro mus į pakilimą su garsintuvais.

—Graži, kaip lietuvaitė! — neiškentęs sušnibždu latviui.

— Taip, taip, — pritaria.

— Ir puiki blondinė!

Filmų rengėjai pristato gražiąją artistę Sydne Rome kaip Europos brangiausiąją. Jos garsas Europoje paskutiniu laiku pakilo iki pačių viršūnių, ir ji esanti brangiausiai apmokama artistė — filmų žvaigždė.

Iš tiesų ji gimusi Akron, Ohio, JAV-se, kur kūdikystėje pradėjo vaidinti mokyklose. Vaidybą studijavo Carnegie Tech ir Pasadena Playhouse, kur vaidino veikaluose "Ah, Wilderness', "The Seagull", "The Flies", "After the Fall", "Midsummer Night's Dream". Taip ją bevaidinant pastebėjo keli filmų prodiuseriai ir pradėjo jos filminę karjerą, bet tik menkesnėse rolėse, kur jai nebuvo galimybės parodyti savo talento.

Laimės ieškoti ji išvyko į Europą. Sustojo Romoje. Ten į ją atkreipė dėmesį prodiuseris Carlo Ponti, pakviesdamas vaidinti filme "What?" (Kas?), sulaukusiame didžiulio pasisekimo Europoje.

Po to su Helmut Berger ir Maria Schneider "Le Ronde" ir su Alain Delon "Creezy" pagal Felicien Marceau premiją laimėjusią novelę, labai sėkmingai rodytą Europoje ir Japonijoje.

Direktoriaujant Rene Clement su Maria Schneider ir Robert Vaugh vaidino filme "The Babysitter". Šis buvo pirmas filmas su Sydne Rome, rodytas JAV-se. Neseniai baigtas "You must Live Dangerously" (Turite gyventi pavojingai), kuris susilaukė pasisekimo Prancūzijoje ir kitur.

Sydne Rome yra blondinė, ryškiai mėlynomis akimis, smulkiai, nepaprastai puikiai sudėta, elegantiškiausių proporcijų, nuostabiai žavių bei gracingų judesių, traukte pritraukianti sutiktuosius. Labai mėgiama Europos žurnalų, kaip French Vogue, Jour de France, Stern, Cosmopolitan ir kitų.

Po pranešimų, keletą kartų pertrauktų plojimais, įtarpų, juokų — ji vedama prie stalo užkąsti su spaudos atstovais.

Nuostabiausia: ji sodinama kaip tik prie stalo, kur aš sėdžiu. Jos filmų atstovai ją mums pristato, prašydami kiekvieną pasakyti valstybę ar atstovaujamą spaudą. Kiekvienas mandagiai pasisako, atsistodamas.

Pasakęs pavardę tariu: "Rašau lietuvių spaudai".

— O kaip puiku sutikti lietuvį! Aš esu lietuvaitė! — Aiškiausiai ir pasididžiuodama tarė, visam stalui girdint.

— Ar jūs tikrai lietuvaitė? — nustebęs paklausiau.

— Taip, mano tėvai iš Lietuvos.

— Iš kur jie kilę? — klausiu.

— Matote, aš gimusi Amerikoje, bet jie yra, rodos, nuo Šauli ar panašaus miesto.

— Gal iš Šaulių?

— Tur būt, iš tenai... — atsako.

— Ar mokate lietuviškai?

— Labai gaila, bet ne. Mes su tėvais namuose kalbėdavome angliškai.

— Kokia Jūsų tėvų pavardė?

— Jų lietuviška pavardė buvo Rohm. Užtai ir aš pasirinkau panašų vardą — Rome.

Tuoj priėjęs prie jos, prašau, kad užrašytų jos tėvų pavardę man ant popieriaus. Tai ji mielai padarė.

Daugiau kalbėtis negalėjome, nes ji "priklausė" ne man vienam, o visam stalui. Be to, ji buvo gerokai alkana.

Anšlavs Eglitis kažką rašėsi į savo užrašų sasiuvinėlį, kurį užpildęs atiduos latvių archyvui.

Tuoj kreipiausi į italų spaudos atstovą, klausdamas, ar girdėjo pasisakymą, kad ji yra lietuvaitė?

— Taip, girdėjau, — atsakė.

— Tai parašykite tatai italų spaudai, — paprašiau.

Palingavo galva, bet ar ji norės tokią garsenybę braukti iš italų filminių žvaigždžių sąrašo ir įtraukti į lietuviškąjį?

Mudu su Egličiu nenuleidžiame akių nuo gražiosios lietuvaitės, Europos filmų žvaigždės.

Kitų tautybių žmonėms visiškai nesvarbu jos tėvų pavardė. Man su Egličiu ji atrodo galinti būti lietuviškesnė. Bet tuoj pasakau, kad Nepriklausomos Lietuvos laikais turėjom garsų profesorių ir Vytauto Didžiojo universiteto Kaune rektorių Mykolą Romerį. Tai kodel negali būti Rohm irgi lietuvis?

Tarptautiniu mastu saikuojant, niekas nesigilina į detales. Svarbu, kad asmuo pasisakė savo kilmę. Tėvų palikuonys, pavardė, religija, eitas mokslas, politinės pažiūros ar kita visai nesvarbu ir niekur nesaikuojama. Klausinėti smulkmenų, pačiai artistei nesakant, būtų nemandagu ir net įžūlu.

Bevalgydama ji mus pasakojo, kad nuvykusi į Romą filmų patikrinimui, iš pradžios jokio vaidmens negavo. Pirmus tris mėnesius Italijoj ji daugiausia verkė, nemokėdama italų kalbos, neturėjo jokio pasisekimo. Sėkmė atėjo nuolatos beieškant, na, ir laimės dėka. (Mes pridėjome: "Ir talento dėka"). Beieškodama filminės laimės, susipažino su patraukliu italu fotografu, už kurio vėliau ištekėjo.

Dabar jos menedžeris yra moteris. Sydne Rome labai gerai kalba itališkai, angliškai, kiek silpniau prancūziškai.

Vėliau jai nuėjus prie kitų stalų pasikalbėti su kitais spaudos žmonėmis, neiškenčiau nepriėjęs ir pasakiau, kad ji yra lietuvių kilmės. Visi nustebę jos klausė, ar tikrai. Ji vėl aiškiai visam stalui pasakydavo, kad jos tėvai yra iš Lietuvos ir dėl to ji yra lietuviškos kilmės.

Vaišes, pokalbius užbaigus, visi fotografavosi su Sydne Rome. Atėjus mano eilei, ji linksmai tarė angliškai: "Štai, vėl mano tautietis!"

"Štai, gražioji lietuvaitė!" — atsakiau.

Padarėme nuotrauką su mano laikomu jos autografuotu paveikslu iš paskutinio filmo.

Paprašiau, gal sutiktų dar kartą nusifotografuoti su manimi ir su latvių spaudos atstovu. Mielai sutiko.

"Latviai yra lietuvių artimiausi giminaičiai, ar ne? — mudviejų paklausė. Eglitis šypsodamas patvirtino, kad tikrai taip.

— Ar galėčiau Jūsų ranką paimti taip draugiškai? (Parodžiau kaip).

— Labai mielai.

Po to, kai nusitraukėme, ji pasakė, kad jos vyrui atrodytų tai per draugiškas rankos palaikymas.

— Bet jis italas ir nesupranta lietuvių draugiškumo.

— Tikrai taip, tikrai taip, — grakščiai mosuodama šypsojosi žavioji Sydne Rome.

— Sveikinkite visus lietuvius! — pridėjo.

Tai buvo Los Angeles mieste, Kalifornijoje. Kodėl jos lietuviškos kilmės neiškasė Romos lietuviai? Gal bent nuo dabar jie galėtų su ja palaikyti artimesnius ryšius, pakviesti į kokį iškilmingą parengimą. Romoje yra reprezentatyvių, išsilavinusių lietuvių. Sydne Rome būtų puikiausia gėlytė lietuviškai reprezentacijai Italijoje.

Clevelande paminėti M. K. Čiurlionis ir vysk. M. Valančius šimto metų sukakties proga. Red. P. Jurkus kalbėjo apie M. Valančių, o muz. A. Kuprevičius apie Čiurlionį.
Foto V. Bacevičius

Guest speakers at the Centennial Commemoration of M. Ciurlionis and bishop M. Valancius in Cleveland, were P. Yurkus of New York and (right) pianist A. Kuprevicius.

Pedagoginių lituanistikos kursų literatūros simpoziumo dalyviai ir svečiai, Clevelande.
Foto J. Garla

Participants of the literary seminar of the Pedagogical Courses of Lithuanistics in Cleveland, Ohio.

LITERATŪROS SIMPOZIUMAS

Sausio 25 d. Clevelande, Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos salėje įvyko Pedagoginių lituanistikos kursų literatūros simpoziumas. Simpoziumo, kuriame dalyvavo penki kalbėtojai, objektas — literatūros veikalas.

St. Barzdukas kalbėjo apie literatūros veikalą ir jo kalbą; V. Kavaliūnas — apie pagrindinę literatūros kūrinio figūrą — žmogų ir dvasinius jo veido bruožus; Dr. Danguolė Tamulionytė nagrinėjo V. Kavaliūno romaną "Hesterą" struktūriniu požiūriu; o Akrono universiteto prof. dr. Jolita Kavaliūnaitė savo kalboje "Nuo žodžio prie minties" — atskleidė "Milžino paunksmės" Jogailos laiško žodžio kelią ir jo vingius į mintį ir jos sielą. Uršuliečių kolegijos profesorė Aldona Augustinavičienė, kalbėdama apie mūsų literatūrą pasaulinės literatūros plotmėje, akcentavo, kad mes turime rašytojų — Vincas Krėvė, Vincas Mykolaitis-Putinas, — kurie savo didumu buvo verti Nobelio premijos; kad mūsų literatūra turi individualų veidą ir kad ji yra kultūrinė vertybė, turinti įeiti į Vakarų pasaulį.

Programos pranešėja kursų klausytoja Nijolė Mainelytė pabaigos žodžiui pakvietė dėstytoją J. Žilionį, kuris su humoru atsakė į keletą klausimų.

Tada visi buvo pakivesti kavutės.

N. M.

VIRŠUJ —
Lietuvių Bendruomenės, Rochester, N. Y., choras, atšventęs savo 25 metų gyvavimo sukaktį. Diriguoja J. Adomaitis.
APAČIOJ —
LB Tarybos suvažiavimas Clevelande. Suvažiavimo atidarymo maldą sukalbėjo kun. G. Kijauskas, SJ,; dešinėje — R. Selenis, ir J. Urbonas (LD foto bendradarbis), kairėje — prezidiumo pirm. A. Rugienius.

Opening ceremonies of the III Session of the Lithuanian Community's Council in Cleveland. The performing chorus of Rochester, N.Y., is observing its 25th birthday.

Į Tautinės sąjungos suvažiavimą atvykę delegatai. Iš kairės: Dirvos red. V. Gedgaudas, dr. A. Butkus, E. Čekienė, J. Sirusas.

Mrs. E. Cekiene of New York with Cleveland hosts of the Lithuanian National Convention held in that city.

Foto V. Bacevičius

□

1976 m. sausio 8—11 dienomis Vakarų Vokietijoje, Bonn-Bad Godesberge, įvyko Vokietijoje gyvenančių lietuvių evangelikų bei reformatų kunigų suvažiavimas.

Nuotraukoje dalis to suvažiavimo dalyvių.

I eil. iš kairės: kun. Martynas Klumbys iš Bensheimo, filosof. daktaras kun. Gustavas Vagneris iš Wietze, prie Cellės, kun. Mikas Klumbys iš Barntrup ir kun. diakonas Fr. Skėrys iš Mannheimo. II eil.: vicesenjoras kun. Juozas Urdzė iš Bonn-Bad Godesberg, ir dekanas Jurgis Gunga iš Lippstadt-Benninghausen.

(Nuotraukoje nėra liet. ev. liuteronų Bažnyčios senjoro kun. A. Kelerio iš Bremeno ir kun. Rudolfo Vymerio iš Bad Oeynhausen, kurie vieną dieną anksčiau išvyko į namus.

Foto Fr. Skėrio

Ev. Luteronų kunigų sus-mas Vokietijoje, Bad Godesberge. I eilėj: kun. M. Klumbys, kun. G. Vagneris, kun. Mikas Klumbys, kun. diakonas Pr. Skėrys; II-je eilėje — vicesenj. kun. J. Urdzė, Jurgis Guoga.

Evangelic-Lutheran pastors of Lithuanian descent gather in Bad Godesberg, Germany.

The Baltic Resolution (S.R. 319) is now gaining the support of the U.S. Senators. Sen. Henry M. Jackson (Dem., Washington), a leading Democrat contender for the U.S. Presidency, signed his support on February 2, as he was called upon (2nd from left) by representatives of the Joint Baltic American Committee.

Sen. Henry M. Jackson, demokratų prezidentinis kandidatas, remia Baltų rezoliuciją S. R. 319. Nuotraukoje senatorius su Baltų komiteto nariais.

DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON

February 3, 1976

Dear Mr. Charge d'Affaires:

On the occasion of the fifty-eighth anniversary of the proclamation of Lithuanian independence I am pleased to extend to you and to the Lithuanian people greetings and best wishes on behalf of the Government and people of the United States.

As we look back through America's history during this bicentennial year, it is evident that our nation has been enriched by the many contributions of its citizens of Lithuanian origin. We are especially aware of the desire of the Lithuanian people for freedom and self-determination. Their pursuit of these goals elicits our continuing admiration and respect.

Sincerly,

ROBERT S. INGERSOLL
Acting Secretary

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires of Lithuania

IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

(Continued from "Lithuanian Days" of November 1975, p. 19)

STATEMENT OF THE HONORABLE J. DERWINSKI, OF ILLINOIS, ON THE FLOOR OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN SUPPORT OF H. RES. 864, REAFFIRMING THE POLICY OF THE UNITED STATES NOT TO RECOGNIZE IN ANY WAY THE ANNEXATION OF THE BALTIC NATIONS BY THE SOVIET UNION.

December 2, 1975

Mr. Speaker:

As a chief sponsor of House Resolution 864, reaffirming the sense of the House that the United States does not recognize Soviet incorporation of the freedom-loving Baltic Republics—Estonia, Latvia, and Lithuania, I am pleased that at long last it is being brought to the House floor. I am grateful to the Chairman of the International Relations Committee, Dr. Morgan, and to our distinguished colleague from Florida, Mr. Fascell, Chairman of the Subcommittee on International Political and Military Affairs, for the support and assistance they have given on this resolution.

Mr. Chairman, the Baltic peoples have a long history as separate and distinct nationalities. They succeeded in establishing their respective independent nations due to substanstantial encouragement from the sentiment for national identity that swept Central and Eastern Europe when the Czarist Russian government collapsed and the central powers (Germany, Austria-Hungary) were defeated in World War I.

I would also like to point out that our concern for the right of the Baltic peoples to self-determination has deep historical roots—beginning with President Wilson's support for self-determination of national groups. When the Soviet octupus occupied the Baltic republics in 1940, after the Nazi-Soviet pact, the administration of President Roosevelt deplored the action, and six successive American administrations have upheld the right of the Baltic states to self-determination and independence.

We have been assured by the State Department in hearings before the Subcommittee on International Political and Military Affairs that American policy would not be changed when the United States signed the Final Act of the Conference on European Security and Cooperation.

There can be no doubt as to the present Administration's policy. In a statement made at a special White House meeting on July 25 with American Eastern European leaders, the President stated as follows:

> "I can assure you as one who has long been interested in this question, that the United States has never recognized the Soviet incorporation of Lithuanian, Latvia and Estonia and is not doing so now. Our official policy of non-recognition is not affected by the results of the European Security Conference."

Mr. Speaker, the House of Representatives should go on record as supporting the continuation of that policy, because, as the committee report observed:

> "Throughout the free world, hundreds of thousands of Baltic peoples look upon their homelands in sadness that the light of self-determination has been extinguished by the Soviet Union . . . It is partly in sympathy with these dispossessed, and partly because America has always valused the principle of self-determination and national liberty, that the Committee recommends that the House of Representatives reaffirm American policy toward the Baltic republics."

Mr. Speaker, I urge all my esteemed colleagues to support this resolution and the vital principle which it represents.

Mr. Speaker, on January 14, 1975, I first introduced House Concurrent Resolution 11, and as new co-sponsors developed, overwhelming sentiment was shown in the House for the passage of this resolution.

I insert as a continuation of my remarks the names of the members who co-sponsored previous resolutions which have resulted in the adoption of House Resolution 864.

89 members co-sponsoring resolutions sponsored gy Representative Derwinski:

(See "LITHUANIAN DAYS" April 1975, pages 18 and 19.)

Mr. Speaker, again I wish to express my appreciation to the chairman of our full committee, the gentleman from Pennsylvania (Mr. Morgan) and the chairman of the subcommittee, the gentleman from Florida (Mr. Fascell) for their cooperation in expediting this resolution.

There is one item I wish to call to the attention of the members, Mr. Speaker. That is a typographical error on Page 2 of the committee report, in the fourth paragraph. I would like to read the paragraph in full to correct the typographical error and an omission. It reads as follows:

> In 1939 Nazi Germany and Soviet Russia diabolically conspired to deprive the three nations of their liberty. The Molotov-Ribbentrop pact of August 23, 1939, with the protocal of September 23, 1939, provided that the Soviet Union take control over the hapless Balts while Nazi Germany shared in the spoils of the West. As a result, in 1940 the Soviets invaded and occupied Estonia, Latvia and Lithuania and these noble people lost heir independence.

Mr. Speaker, this resolution reaffirms the policy of the United States in not recognizing in any way the annexation of the Baltic states. I believe it is a reaffirmation of the policy that was first adopted by President Roosevelt and carried on by the six succeeding Presidents. Its overwhelming support on the floor this afternoon indicates it does have the strong support of the American people.

Mr. O'BRIEN. Mr. Speaker, I rise in support of the House Concurrent Resolution 864 which expresses the sense of the House that the Helsinki agreement has not altered the U.S. policy of nonrecognition of the illegal seizure and annexation of Lithuania, Latvia, and Estonia into the Soviet Union.

Down through the centuries, the Baltic Nations have struggled to maintain national independence. Their efforts for achieving freedom have been exhausting and as history shows, often not successful. Yet, these nations' desire for independence has remained constant, even though hopes of reaching that goal at times appears fruitless.

Since the Soviet Union forcibly incorporated the Baltic Nations into its domain 35 years ago, the United States has held firm to a policy of non-recognition of this annexation. However, when the United States signed the resolution supporting the status quo of the present European boundaries at the July Conference of Security and Cooperation, interpretations were made that the U.S. policy toward the illegal occupation was weakening. Therefore, it is of the utmost importance that the House pass the pending resolution to confirm to all nations that the United States does not intend to waiver on its longstanding policy.

During the Bicentennial celebration each of us in this Chamber will be addressing our constituency extolling the principles of the democratic process. We will be repledging our commitment to uphold the basic freedoms of liberty for our country. However, if we are going to hold true to this commitment, we cannot turn our backs on other nations which are struggling for independence. That is what we will be doing if we do not adopt House Concurrent Resolution 864.

Mr. WHALEN. Mr. Speaker, as one of the cosponsors of House Resolution 864, I rise in support of this resolution.

It is unfortunate that our Government failed to make it explicit at the time of the signing of the Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe at Helsinki that this did not constitute a change in the longstanding policy of the United States with respect to the nonrecognition of the illegal seizure and annexation by the Soviet Union of the three Baltic Nations of Estonia, Latvia, and Lithuania.

In the face of indications that the Soviet Union is attempting to use the Helsinki Agreement as international acceptance of its illegal occupation of the Baltic States, it is essential that we make it clear that our views of the status of the Baltic nations remains unaltered.

Notwithstanding the spirit of detente and our desire to reduce international tensions, this Nation cannot bear witness to any attempt to legitimize the illegal use of force by the Soviet Union to culturally assimilate and geographically incorporate the Baltic States. I, therefore, urge my colleagues to approve House Resolution 864 which makes this fact clear.

Mr. FLOOD. Mr. Speaker, I rise in support of the resolution.

As the Speaker and the Members know, every year in cooperation with the gentleman from Illinois we conduct here a program having to do with the captive nations. This resolution is consistent with that program we have conducted for many years, in which we maintain the independence of the captive nations as we set forth in these debates year after year.

So, Mr. Speaker, I support the resolution.

Mr. KOCH. Mr. Speaker, I rise in wholehearted support of House Resolution 864, which reaffirms the Congress support for the independence of Estonia, Latvia, and Lithuania. This Congress wants to make it clear to

the administration and to the Soviet Union that self-determination is a priciple that applies to all nations. New independent states emerge from under the yoke of colonialism in Asia and Africa, and the world cheers. Is there then any conceivable justification for our acceptance, tacit or otherwise, of the Soviet Union's subjugation of the Baltic States. Resounding adoption of this resolution will give the Soviets our answer: "No."

The Helsinki Conference and subsequent resolution should be construed by more as a recognition of the legitimacy of Soviet aggression. The incorporation of the Baltic States into the Soviet Union violated every precept of international law, and should be condemned at every opportunity. There is no reason to abandon the sound American policy so clearly enunciated by Adlai Stevenson at the United Nations on November 25, 1962:

> The Soviets took advantage of the turmoil of the Second World War to continue the process of colonial subjugation of its neighbors. The Soviet territorial aggrandizement included the independent states of Estonia, Latvia, and Lithuania. These are outright annexations of territories and whose people are as enamored of freedom and as fully entitled to their rights as are the peoples of Africa, Asia, and the Americas.

Detente is an admirable goal, but we need not—and should not—forsake the truth or acquiece in oppression in our quest for better relations with the Soviet Union. If we acquiesce in the illegal incorporation of the Baltic States, are we not as guilty of cynical expediency as Russia and Germany were when they originally divided up this area of Eastern Europe in their pact of 1939? It can do us only harm to accept and legitimize brutal aggression by the Soviet Union. What is the purpose of our foreign policy if it is not to encourage self-determination and democracy around the world?

Some would say that sufficient time has passed that we should put these instances of aggression behind us in our quest for detente. But I mut ask: is there any statute of limitations on cases of international lawlessness, in particular, the subjugation of the Baltic States? The Members of this House will answer this question by their vote on this resolution.

Finally, Mr. Speaker, I want to say that I was delighted to be attacked by the Daily World, successor to the Daily Worker, for having been one of those to lead the Ukrainian Day parade in New York City and for saying to those assembled on that occasion, "I will march with you until all of us are free." Should the Daily World stop attacking me, I will begin worrying about my position on freedom and self-determination. After all, the most oppressive country, having killed more of its own citizens than any other country since that of Hitler's Nazi Germany, is the Soviet Union.

Mr. BOLAND. Mr. Speaker, I rise in support of this resolution. I really do not think there is anyone in this Chamber who disagrees with this resolution. In it, the House of Representatives reaffirms its long-held position that the Baltic States of Latvia, Lithuania, and Estonia should be free nations. These states are not now free. What we are saying here today is that treaties, accords, documents do not change our feelings about freedom for all peoples.

I do not have to remind my fellow Members of the many, many contributions that citizens of these states have made to the United States. But we do not consider this resolution merely for those citizens of Latvian, Lithuanian, and Estonian descent. We mean by this resolution to express to the world that this body does not waiver in its commitment to freedom throughout the world. We can do no less for liberty.

Mr. GILMAN. Mr. Speaker, I rise in support of this measure, House Resolution 864, which I was pleased to have cosponsored, expressing the sense of the House that the signing of the Final Act of the Conference on Security and Cooperation at Helsinki did not change in any way the longstanding policy of the United States of nonrecognition of the Soviet Union's illegal seizure and annexation of the Baltic Nations of Estonia, Latvia and Lithuania.

The peoples of Estonia, Latvia, and Lithuania are well known for having separate, distinct nationalities and a strong, enduring natioalistic spirit. Even though they were subjugated by more powerful neighboring states for hundreds of years, these Baltic States were able to emerge as independent states after the empire of the Russian Czar's collapsed in 1917. In the brief period between 1918 and 1940 these Baltic people enjoyed self-government. After successfully defending themselves against the Red armies, these three Baltic States were active participants in the League of Nations. They formed educational systems and initiated republican forms of government, all in a short period of only 20 years.

In 1939, in signing the Molotov-Ribbentrop Pact, Nazi Germany and Soviet Russia conspired to deprive these Baltic States of their precious liberties. The Soviet Union soon completely and fully took over these states.

After the 1944 takeover, hundreds of thousands of Estonians, Lithuanians, and Latvians were deported to the U.S.S.R. The remaining citizens were subjected to the Soviet's occupation of their soil and countless acts of aggression.

The United States has never granted any recognition to the forceable incorporation of these three Baltic States. Our Presidents, from the time of President Franklin Roosevelt, have consistently reaffirmed America's recognition of the right of Estonia, Lithuania and Latvia to a separate and free national existence.

The United States has actively supported programs of cultural importance to these countries and only recently appropriated funds for Radio Liberty to continue their broadcasts in the native languages of these countries.

By adopting this resolution, we will be demonstrating our support for the freedom-loving citizens of the Baltic States who are still living under Soviet domination and we will be showing the world that our Nation has a high regard for self-determination and liberty for all oppressed peoples.

(To Be Continued)

DISTINCTIVE RECENT MAPS: LITHUANIA

The MARC Development Office of the Library of Congress has informed in its late ACSM Bulletin (Nov., 1974, p. 42), under the above title, of the newest map of Lithuania prepared by the noted cartographer J. Andrius, now of Los Angeles.

The library card for the map supplies the following bibliographic data furnished and prepared by the MARC map staff catalogers in the Georgaphy and Map Division of the Library of Congress. It reads as follows:

LITHUANIA

Andrius, J., 1900-

Lietuva-Lithuania. Sudarė J. Andrius (Beverly Shores, Id.) Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba, 1973. Col. Map 117x145 cm. Scale Ca. 1:380,000. Relief shown by gradient tints and spot heights. Includes inset of "Pabaltijo Valstybės, Baltic States" and coat of arms. G7050 1973, A5.

We have already given a moncchrome reproduction of this map (Jan., 1974 issue). The map is intended mainly for educational purposes and supersedes an earlier map of Lithuania by J. Andrius published in 1956. The earlier map was only half in size (scale 1: 500,000) and did not have the present insert of the three Baltic countries, Sstonia, Latvia and Lithuania.

The new colored map of Lithuania shows the State in its borders as defined by international treaties agreed upon with its corresponding individual neighbors Other maps of the East Baltic in current usage are based mostly on temporary de facto situations of Even, for instance, the National Geographic the moment and do not take into account the important, valid formalities of the situation. Magazine's Atlas Plate of September 1958 differs to an extent that it does not include into Lithuanian boundaries some southern and eastern areas which are Lithuanian soil and recognized as such by mutual treaties with the U.S.S.R. (Moscow, 1920), and Poland (the provinces of Lyda, Gardina, Augustavas, Seinai, Suvalkai).

J. Andrius' new map also shows several other historic demarcations of borders; including the Potsdam Line of 1945. It may be added that J. Andrius is a life-long specialist cartographer and a Lithuanian who knows his countryside's every square foot, traversed both in war and peacetime. He was a Volunteer-Creator with the young Lithuanian army in the Wars of Independence (1918-1921). Afterwards he dedicated himself wholly to the studies and practices of topography, surveying, and of map-making. Accordingly, he sought to have his latest map to be printed by the prestigious Rand McNally Company of Chicago, and now it being an attractive one too, it may as well serve as a decorative asset for any public place or private interior. No wonder that it has received the Library of Congress recognition as being representative of Lithuania, proper and authentic, without any superfluous disputable or controversial qualifications. Therefore the map may also

be displayed with all honors due the Lithuanian tricolor flag—the yellow, green and red.

The foremost designation of the map, however, is to be an authoritative instructional medium for schools as well as for general reference. It is not overloaded with detail, shows the main categories of cities and towns, of spas and other places of importance or interest. It shows the country's lakes, rivers and canals, alongside the country's other topographical features. Considerable assistance in preparing the map was added by several other specialists, first of all by the Educational Council of the Lithuanian Community of U.S.A. (Beverly Shores, Indiana). The publishing was financially sponsored by the Lithuanian Foundation, the so-called "Million Dollar Fund," and the map is available by order from the mentioned organizations (Chicago, Beverly Shores) and from "Lithuanian Days" publishers, Los Angeles, CA.

—A.A.M.

A SPECTACULAR EVENT

Knights of Lithuania
Council No. 30
Westfield, Mass.

Lithuania's glorious musical past was brought to light recently in the beautiful musical room of Wistariahurst Museum in Holyoke, Massachusetts.

In this room many of the great artists of past years entertained Holyoke's foremost families, and so it was that we too were honored to hold our Lithuanian concert here.

The majestic white marbled columns and the cathedral domed ceiling were enhanced by rays of the run reflecting thru the large French doors.

Strains of music suavely drew our guests and their friends to this music room, where Clement Picard was rendering piano selections at the concert grand prior to the concert.

Many people stopped at the entrance of this room to admire the gorgeous collection of ambers, wood carvings and other Lithuanian memorabilia, that were on display, encased in large lighted wall cases on both sides of the passageway. This exhibit was arranged through the courtesy of Mr. and Mrs. Anthony Ruggles and Mr. and Mrs. Albert Laframboise—Mrs. Joan having also organized the concert program.

At the appointed hour, Joan Laframboise welcomed the audience first in Lithuanian and then in English, and proceeded to announce the program.

The narration given by Margaret Picard was to introduce and acquaint many of those present with our Lithuanian heritage and culture.

A Lithuanian Chorus from Hartford, Conn. began the concert. Ancient Lithuanian **dainos,** once resounding thru the green forests and across the beautiful blue lakes, were brought alive once more. Never-to-be-forgotten legends and myths translated thru melodies and into even more syncopated rhythms were now capturing the attention of the audience and holding the listeners firmly in their fold. For more enjoyment and better understanding, a brief explanation was given prefacing each new song. The repertoire and presentation of this whole group was fantastic.

The capacity of the music room is 300 and the overflow had to sit in the solarium.

Following the concert refreshments were served in the gallery by Margaret and Clement Picard, Albert Laframboise, Arthur Lord, who were assisted by Laura and Brian Laframboise.

Displayed in the adjacent library room were Lithuanian books, pictures, records, and on the walls there were numerous Lithuanian paintings. Mr. and Mrs. Anthony Ruggles and Nellie Lord were graciously receiving visitors in this room, and were available for any questions or information that might be needed.

In the meantime at Wiatariahurst, and in their store, Stanley Sileikis and his lovely wife hosted the chorus and served the performers with refreshments, for their return trip home was to be a long one.

—Margaret Picard

LITHUANIANS MAKE NEWS

The National Research Council of the American National Academy of Sciences (NAS-NRC) has designated Prof. Vytautas Klemas of Delaware University to the commission which advises in governmental planning of new satellites and spaceships. Presently this commission on natural resources (CORSPERS) is evaluating the plans for 1980-1990 of all governmental agencies for developing satellites to be used in solving the main problems of the world's natural resources. Nine top-level governmental agencies have their experts working on this commission and are presently tackling problems such as agricultural grain production, seafishery harvesting, evaluation of the qualities of air and of water. During his extensive trips. Pro. V. Klemas is also contacting his Lithuanian colleagues and their organizations.

- - -

Derwinski Praises the Professional Appointment of Dr. K. Bobelis—President of the American-Lithuanian Council, Inc.

Congressman Ed Derwinski (R., Ill.) expressed his great satisfaction at the appointment in January by Secretary of Health, Education and Welfare David Mathews of Dr. C. Kazys Bobelis to serve on the National Advisory Council on Regional Medical Programs of the Department of Health, Education and Welfare.

"I have known Dr. Bobelis for many years and am mindful of the leading role he has played in Lithuanian-American organizations, but in his professional capacity in medicne, he s very highly regarded, and I believe his appointment is a well justified tribute to the professional excellence as a physician and surgeon which he has achieved," Derwinski said. ..

The Council meets periodically in Washington and advises the Secretary of Health, Education and Welfare on medical problems coming under the jurisdiction of the Federal Government.

Dienraščio "Draugo" redaktoriai kun. dr. J. Prunskis (kairėj) ir kun. P. Cinikas (deš.), Amerikos Veteranų Spaudos org-jos apdovanoti už patarnavimą organizacijos nariams. Vidury — Am. Veteranų spaudos org. pirm.

Chicago's Lithuanian daily "Draugas" editors are presented awards from the American Veterans Press Association for promoting events which benefit veterans.

We are informed by the University of Minnesota, Twin Cities, that the deadline date for applying for L.H.R.C. Research Assistanships (as we have announced in "Lithuanian Days" issue of November 1975, on p. 21) is extended as follows:

The Immigration History Research Center will again offer grants-in-aid and research assistantships during 1976-1977. Grants-in-aid up to $3,000.00 for travel and living expenses are available to doctoral candidates, recent Ph.D.s and established scholars. Deadline for applications is May 1, 1976, For more information, please contact:

Grant-in-Aid Committee
Immigration History Research Center
826 Berry Street
St. Paul, Minnesota 55114

LETTERS-BOOKS

Subject: Book by Journalist Vladas Butenas "The Lithuanian Coal Miners of Pennsylvania 1874-1974. Illustrations and Photographs By A. Kezys, S.J.

In your April 1975 issue of LIETUVIU DIENOS, under the heading of "LITHUANIANS IN THE NEWS" there appeared a short article regarding the above subject. Would you please forward some information to the writer as to where this book will be available as I am vitally interested in purchasing a copy of same.

My grandfather and grandmother, Ona and Antanas Leskauskas and about eight children, including my father, Antanas Leskauskas, Jr., immigrated from Lithuania to Gilberton, Grandpa Leskauskas went right to work in Pennsylvania, probably in the late 1880s, to the hard coal mines. Eventually as the boys became of working age, they too, became miners. Afterwards my uncle, Joseph Leskauskas, became a prominent saloonkeeper in Shenandoah, on Coal Street. There were a good many Leskauskas men and women located in Shenandoah and Gilberton, Pennsylvania and I am yet to see the name Leskauskas in any Lithuanian periodical and I have read a tremendous amount of them since I was born in 1901, in Milwaukee, Wisconsin.

Grandma and Grandpa Leskauskas are both buried in the Shenandoah Lithuanian cemetery right along side of the beautiful marble memorial erected by the REV. MSGR. J. A. KARALIUS, just a few years ago. The memorial reads as follows:

REV. ANDREW STRUKINSKAS, MIC
First Lithuanian Priest in U.S.A.
Founder of St. Casimir Church 1872
BORN 1828 DIED 1892

All during my childhood all I ever heard my parents and relatives talk about was Pennsylvania, resulting in the writer becoming somewhat of an authority on the history of the Lithuanians of Pennsylvania during the last of the 19th century. My folks migrated to Wisconsin sometime during the Chicago World's Fair of 1893.

The Welsh or Irish timekeepers, in charge of hiring coal miners were not too good at spelling. They changed grandpa Leskauskas' name to Leskie, resulting in all the Leskauskas' being called and named Leskie. My brother and I did not favor the Polanized version of Leskie, so we changed it to Leslie.

—Victor A. Leslie

P.S.: We visit our relatives in Pennsylvania quite frequently, the last visit was just two months ago. We just love Pennsylvania.

—V.A.L.

Editor: The Centennial history book of Lithuanians in Pennsylvania is being prepared in Chicago at the Lithuanian Jesuit Fathers printing facilites.

BOOKS

The New Year was ushered in with the appearance of "The Forty Years of Darkness," by Dr. Juozas Vaisnora, in an English translation by Joseph Boley. With a meaningful and attractive cover designed by Paulius Jurkus, the book deals with another difficult period in Lithuanian history, when

"Teviskes" parochial choir performed at the Maria High School, Chicago, an event dedicated to Lithuanian Independence Day, February 16.

Kun. A. Trakio parapijos "Tėviškė" choras, vadovaujamas Jurgio Lapsačio.
Foto M. Nagis

the czarist government in 1864 forbade all printing in Lithuanian letters. This barbaric edict led to setting up of Lithuanian printing presses in Prussia, then subsequently in the United States too, and the creation of a network of clandestine book carriers from across the czarist border, whose patriotic work in spreading the Lithuanian pamphlets and newspapers all over the country was so effective that eventually the Russian government was forced to revoke its ban.

It was Bishop M. Valancius, whose centenary marking his death was observed in 1974, who was the first to rouse the Lithuanian spirit to action at home. He urged his fellow countrymen to teach their children to read and pray only from Lithuanian books. He appealed to them to refuse to take Russian-letter books into their hands. People responded with courage, fighting, and even dying for their right to their native Lithuanian word.

"The Forty Years of Darkness" is an inspiring narrative of the legal and human struggle that the Lithuanians waged for their language, imprisonment and Siberian exile nothwithstanding This handsome booklet comes from the Franciscan Press in Brooklyn and its publication was organized and made possible by Monsignor Joseph A. Karalius of Shenandoah, Pa. The book is available in paperback at $2.00; in hard-cover edition at $3.00.

The Role of Slavism in Russian Imperialism

The role of Slavism in contemporary Soviet expansionism is explained in a study, **Panslavism and Russian Communism,** by the Estonian authoress Miss Salme Pruuden published on the eve of Estonia's Independence Day, Feb. 23. In it the striking similarities between the Panslavic Union advocated in the 19th century by the Russian historian, Nikolay Danilevsky and the present Soviet empire are revealed.

The authoress maintains that much of present day Communist ideology is merely a thin veneer to justify chauvinistic Russian ambitions. The traditional Russion suspiciousness of Western Europe and the age-long demand of its leaders for total submission by their populations can still be seen today in the conduct of the Soviet leaders.

A vivid description is given of repression in Estonia, a part of Russian-occupied Europe stuated only a few miles from where the Helsinki Agreement was signed. The extent of ruthless Russianisation, the flagrant denial of civil liberties and the remorseless persecution of Christians is clearly exposed. Appendices contain a rare collection of present day demands by Estonians for human rights and self-determination.

Miss Pruuden wonders whether the West is in decline, but feels that:

"If the West still possesses the will to live and chooses the way of self-defense, it must first purge itelf internally and put its house in order . . . The main thing is—Europe must be united. If the West will overcome its difficulties; keep firmly together and act together, it will survive."

In a foreword, Sir Frederic Bennett, M.P., writes:

"History does show that no tyranny survives for ever; and it is because of this that it is all-important that we in the West never formally endorse what the USSR has done . . . The Kremlin has done its best to obliterate not only Lithuania, Estonia and Latvia as sovereign states or even satellites, but also to expunge all public memory of their ever having existed!

"Miss Salme Pruuden's book is a timely reminder that this falsification of history is not acceptable to anyone other than their stooges blinded by the propaganda of red imperialist Russia."

Available price 60p (US$2) from Foreign Affairs Publishing Co. Ltd., 139, Petersham Rd., Richmond, Surrey, TW10, 7AA, England.

Editor's Note: The authoress Miss Salme Prruden worked at the Foreign Office in London for 14 years and can be reached by telephone at 01-229 1630, or the Foreign Affairs Publishing Co. Ltd. at 01-940 2885.

Administracija rašo —

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, Ill.
K. Auštkalnis, Eugene, Ore.
P. Gylys, Olympia, WA.
A. Kantvydas, Toronto, Ont., Canada.
Dr. J. S. Kriaučiūnas, Toledo, OH.
P. Kudeikis, Toronto, Ont., Canada.
A. M. Macarus, Hager Shores, MI.
W. Maker, Burbank, CA.
Dr. J. Petrikonis, Woodbine, IA.
A. Puskepalaitis, So. Boston, MA
Rev. Prof. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.
J. Stankus, Chicago, Ill.
Kun. E. Statkus, Grand Rapids, MI.

LD PAREMTI AUKOJO:

$20.00 — Algirdas Glažė.
$15.00 — Ona Ivaškienė.
$10.00 — S. Damulis.
$8.00 — A. Rimkus.
$5.00 — C. A. Laucius.
Po $3.00 — A. Andriušis, K. Bačauskas, V. Butkys, A. Bikinas, B. Čižikas, I. Gurčinas, B. Kondratas, J. Kristolaitis, A. Mikulskis, B. Lukas, K. Rimkus, MD, I. Ruseckas, V. Sinkus, P. Vaitkūnas, K. Virbickas.
Po $2.00 — S. Baniulis, P. Uknes.
Po $1.00 — A. Igaunius, P. Baltuonis, Shumbris.

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE"!

Siųskite metinę prenumeratą $5.0 adresu:

"Lietuviai Amerikos Vakaruose"
4364 Sunset Bld., Los Angeles, 90029.

Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant — NO 4-2919.

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

MARY HAMROCK

PIERCE – HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.,
Los Angeles, Ca. 90015

Phone: RIchmond 9-6091

Atkelta iš 3 psl.

Tvankstę, visas reikalas butų pasuktas absoliučiai kita, lietuviams nepalyginamai palankesne kryptimi.

Siekiant pilnesnės Lietuvos visad atmintina, kad tiek vokiečiai, tiek rusai, tiek lenkai, su labai mažutėmis išimtimis, susiriesdami meluoja kalbėdami apie senąsias prūsų žemes. Jie melagingai stengiasi įtikinti savo skaitytojus ir laisvąjį pasaulį, esą senprūsių žemės esančios ar vokiškos, ar rusiškos, ar lenkiškos. Istorinės tiesos nežinantiems, tokie teigimai, paremti šimtais straipsnių ar knygų, parašytų tituluotų mokslininkų, profesorių, tikrai gali sukvailinti galvas. Norint atremti tokius piktų kaimyne melus, reikia gerait žinoti lietuviškų sričių istoriją, praeitį. Tikrai gaila, bet nemaža dalis net lietuvių istorikų yra suklaidinti svetimųjų ir mūsų mosklinėje spaudoje yra paskelba lietuvių tautai žalingų ir neteisingų straipsnių.

Po daugelio metų kietų kovų, pagaliau, Kryžuočių ordinas įstengė pavergti prūsus tik todėl, kad ne visi prūsai buvo pakankamai vieningi, ne visos giminės vieningai stojo į kovą prieš įsiveržiančius. Nedarykime tos pat klaidos dabar!

Sovietų Rusija turės pasitraukti iš jos okupuotų prūsų ir lietuvių žemių. Už lietuviškų senprūsių žemių atgavimą ir prijungimą prie lietuvių tautos turi ir privalo vieningai kovoti visa lietuvių tauta, nesvarbu kokioje pasaulio dalyje gyventų, pavergti ar laisvi, seni ar jauni, mokyti ar visai paprasti žmonės. Senprūsių žemės nuo Nemuno iki Vyslos turi priklaustyti lietuvių tautai.

Tauta pasiekia to, ko ji yra verta.

Laikas lekia kulverčiais. Anot poetės Elenos Tumienės:
Staiga suaimanavo, sudejavo prabočių šešėliai . . .

Ir ėmė skirstytis į Viešpaties buveines.
Jiems šimtas metų greit praeina;
Ir kai sugrįš jie tėvų žemėn vėlei,
Šventų tradicijų ir apeigų atlikinėti,
Tai jau vergijos dienos bus praėję.

—Algirdas Gustaitis

BALTIC BAKERY

Juozas ir **Aldona Ankai** — savininkai
4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 — Telef. (212) LA3-1510
——— ir ———
2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629
Telefonas: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

LITUANISTICS IN ENGLISH

Attractive, Well-informed Recent Publications
BOOKS SUITED AS GIFTS
ENCYCLOPEDIA LITUANICA —
6 vols., $20.00 each (last two volumes in print)

Over 3,500 pages of exhaustive, in depth information on Lithuania its past and present. — Printed in Boston: Encyclopedia Lituanica, 395 West Broadway, So. Boston, Mass. 02127.

Dr. Antanas Kučas, **LITHUANIANS IN AMERICA,** their story, told by one of themselves, beginning in 1659 and progressing to and through this Bicentennial. — The author, a Lithuanian and American scholar, traces the personalities and events of importance, the formation of Lithuanian organizational, religious, social, artistic and political life.

Encyclopedia Lituanica Publishers, Boston, Mass, 1975. 349 p. with index; price $6.

The above as well as other Lituanistic books are available directly from the Publishers, and also from "Lithuanian Days" Magazine Publishers.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¾%—6 metų su $1,000, minimum
7½% — 4 metų su $1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su $1,000, minimum
6½% — 1 metų su $1,000, minimum
Savings insrd. to $40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal savo pasirinkimą su stovu.
Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

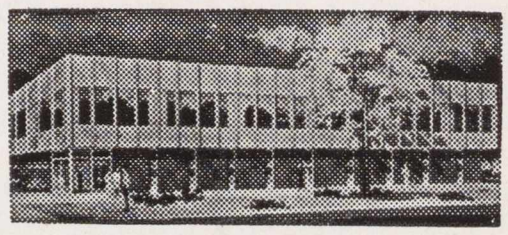

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650
JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN
Remarkabie Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, ening Hair, Root growth, Splitting ends, Strengthand restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES
1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates
Accounts

Insured to $40,000 by FSLIC

47th & Rockwell St., CHICAGO, Illinois 60632

94th & Roberts Rd., Hickory Hills, Ill. 60447

Books of Interest

VYTAUTAS THE GREAT, Grand Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map. Price: $3.00
Hard cover $4.00

THE GREEN OAK. Selected Lithuanian poetry. Edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills. Published by Voyages Press, 1962. 118 pages. Price: $5.00

LITHUANIA 700 YEARS. By Albertas Gerutis. Includes 1)The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2)Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3)Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969. Price: $12.00

Available at
"Lithuanian Days" Publishers
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, Calif. 90029

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, 'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts International.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa". St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas, P Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KLRK

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Valdybos pirm. **Vladas Gilys, 3329½** Atwater Ave., Los Angeles, Calif. 90039, 662-6906.
Ižd. **Juozas Mitkus,** 2610 Griffith Blvd., Los Angeles, Calif. 90030; tel. 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WBAL 97,9 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.:: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — **Ralph Valatka**
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Algis Zaparackas, tel. 549-1982; Albertas Misiūnas, tel. 841-3026.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — **Kazys Gogelis.**
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connnecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius.**
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas **J. J. Stukas.**

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima **kievieną sekmadienį**
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kazys, 217-25 54 Ave
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R.. Pittsburgh, Pa. 1521¢

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Al. Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J.Krokytė,** sekr., **Rūta Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY 14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocysles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE
Įsteigta 1966
WCIU - TV Channel 26
Sekmadieniais 8:30
5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100
Tolius Šlutas, vald. pirm.

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS

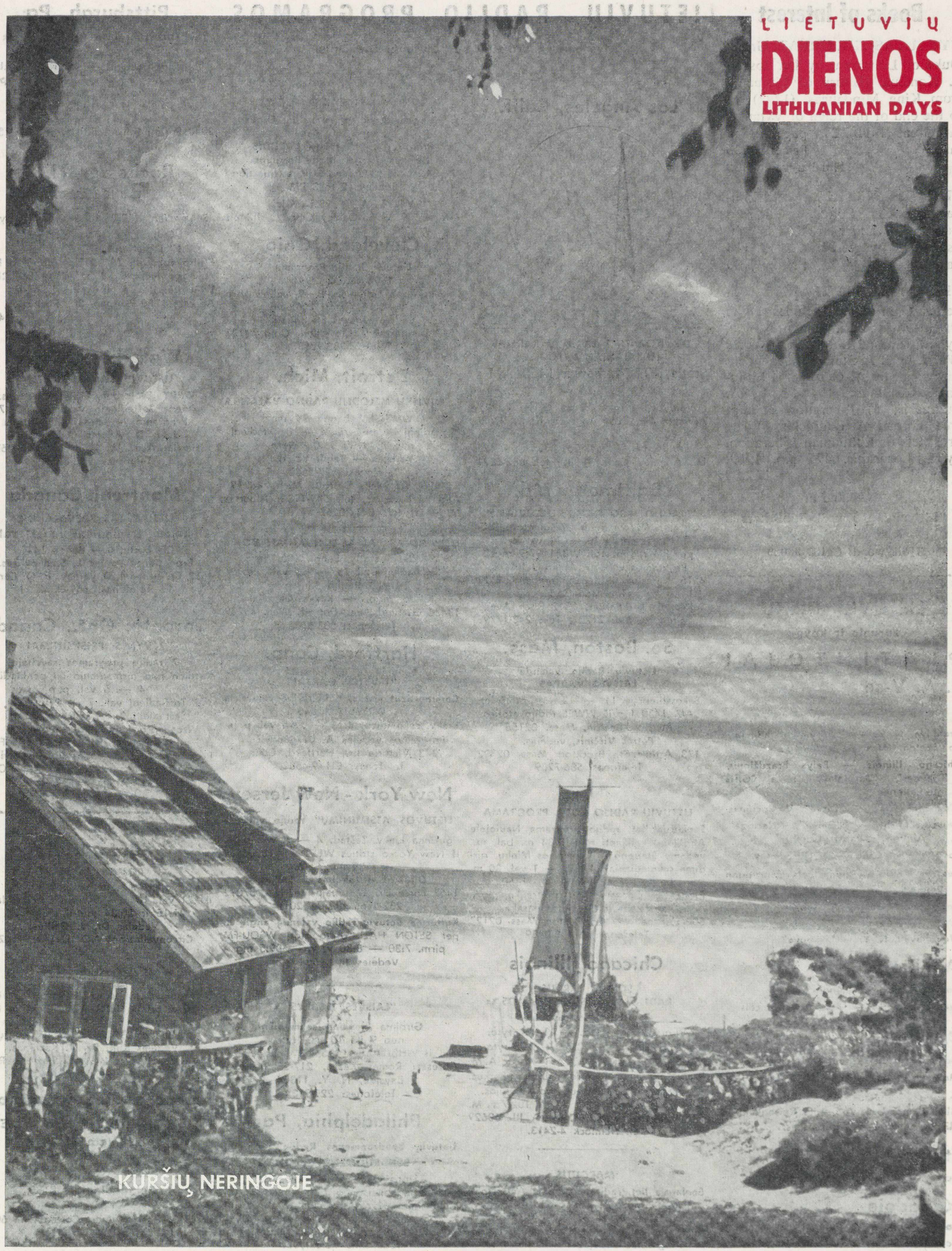

KURŠIŲ NERINGOJE